

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Naročite "Slovenščev koledar" Naročite oglase v nemški Prednaročila sprejemamo do 1. novembra.

Uprava: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dvakrat po prazniku

SLOVENEC

Cek. računi: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6

Pot v Indijo okrog Afrike

Nobena uganki ni, zakaj so Angleži podprli generala Gaullea, da bi zavzel Dakar. Njihova želja je bila, da bi se mogli posluževati tega izvrstnega morskega oporišča v dobi sovražnosti. Demonstracija Angležev pred Dakarjem je le eden izmed dogodkov, ki kažejo, da je Anglija resno pričela misliti na to, kako bi si mogla zagotoviti varno plovbo okrog Afrike in v Indijo. Zanimivo je, da si bili Angleži poti po Sredozemskem morju tako gotovi, da niso zgradili na vsej ogromni poti od Anglije pa do rtiča Dobre nade na jugu Afrike prav nobenega pomembnega vojaškega oporišča, čeprav imajo tudi na zapadni afriški obali dosti ugodnih pristanišč v svojih kolonijah.

Nasprotno pa ima Francija celo vrsto zelo dobrih pomorskih oporišč na afriški obali. To so: Pointe Noire na južnem delu francoske ekvatorialne Afrike, kakih 100 km od izliva Konga v morje; potem Dualo, ki leži na koncu Guinejskega zaliva v francoskem Kamerunu, Dakar in Casablanca v Maroku. Gotovo bi Angleži hoteli, da pridejo za čas vojne v posest teh pristanišč. V resnici je njihovo brodovje in so njih čete tudi zasedle Pointe Noire in Dualo. Poizkus z Dakarjem se je ponesrečil. V Casablanci pa je takoj ob zlomu Francije odšlo več pomembnih francoskih politikov, da bi jo pridobili za Gaulleovo stvar, pa tudi niso uspeli.

Sicer pa važnost teh štirih morskih oporišč ni enaka. Pointe Noire je ravno sredi poti med Dakarjem in rtičem Dobre nade. Toda zaradi zemljepisne oblike, ki jo ima Guinejski zaliv, veliki parniki na svojem potu okrog Afrike plovejo daleč zunaj po visokem morju in se v Pointe Noire sploh ne ustavijo. V vojnem času pa seveda tudi to pristanišče more služiti kot dobro zatočišče zlasti za manjše vojne enice, ki križarijo ob afriški obali. Mesto je zvezano z zaledjem po železnici in je pomembna izvozna luka, kjer se ladje morejo oskrbeti z vsem potrebnim. Vendar pa Pointa Noire ni močno utrjena postojanka in tudi nima večjih vojaških naprav. Pač pa so v pristanišču pomembne naprave, ki služijo trgovski mornarici in se z njimi more okoristiti tudi vojno brodovje.

Dualo je glavno mesto francoskega Kameruna in leži globoko v Guinejskem zalivu. Zaradi tega je za visoko morsklo plovbo še mnogo bolj od rok kakor Pointe Noire. Ima pa zelo dobro pristanišče, ki je prilično dobro utrjeno in ga je lahko braniti. Tudi Duala ima dosti dobre zveze z zaledjem. Razne tega ima moderna letališča. Za Angleže je mesto zaradi tega pomembno, ker bi s te točke v skrajnem primeru mogli preskrbovati po karavanski poti in po značnem potu svojo armado v Sudanu in ob zgornjem Nilu. Tudi do Kenije, kjer se razvijajo boji med Italijani in Angleži, je iz Duala mogoče priti po značni poti.

Pointe Noire in Dualo je bilo mogoče zasedeti, ker je general Gualle v obeh mestih imel svoje prijatelje in zaveznike in ker sta posadki bili presenečeni. Nasprotno pa presenečenje v Dakarju ni uspelo. Generalni guverner je ostal zvest vladi v Vichyju in budno na straži. Razen tega je tamošnjo posadko in brodovje okrepilo še vojno brodovje, ki je prišlo iz Toulona. Vse okoliščine so torej bile takšne, da se je Gaullejev poskus moral ponesrečiti. In to pomenja za Angleže in Gaullea zelo velik neuspeh, ki ga zasedba prej omenjenih pristanišč more le malo omiliti.

Dakar je namreč naravno pristanišče zapadne Afrike in tista točka, kjer nekako nujno morajo ladje pristajati na svoji poti okrog Afrike. Zato se je na tej točki, ki je zvezana z železnico z zaledjem, v nekaj letih razvilo mesto z nad 150.000 prebivalci. Dakar je bil ponos Francije. Mesto, ki leži na skrajni zapadni točki Afrike, je enako oddaljeno po morski poti od angleškega otočja in od rtiča Dobre nade na jugu Afrike. Zaradi tega je umljivo, da so se tu ustavljali vsi veliki čez-oceanski parniki in naložili vodo, živež in premog. V resnici ni bolj priprave točka na vsej progi okrog Afrike, kakor je Dakar. Razen tega je mesto zelo lahko braniti. V globini zaliva je pomorski arzenal. Zaliv pa, ki ima obliko srpa, zapira malo otočje, ki je močno utrjeno. Francozi so pristanišče in okolico tako rekoč posejali s težkimi baterijami. Razen tega je ob času angleškega napada bila v pristanišču velika bojna ladja »Richelieu«, sicer poškodovana, toda njenih osem 38 cm topov je bilo popolnoma porabnih. Poleg tega so Angleži imeli opravka še s 27 152 mm topovi treh vojnih ladij tipa Georges-Leygues, ki so bile v pristanišču. V takih okoliščinah so Angleži tako malo mogli uspeti, kakor nekaj tednov prej pred Oronom, ki so ga tudi Francozi uspešno branili. Tudi Oran bi Angležem nad vse dobro prišel v sedanjji vojski proti Italiji, ko bi bil v njihovi posesti. Še neprimerno večjo važnost bi pa za nje seveda bila Bizerta v Tunisu, ki je prav tako močno utrjena in ima izvrstno vojno luko.

Torej Dakar, ki je bo velikosti prometa tretja francoska luka, bi tudi za Angleže bil predragocnega pomena. Pristanišče ima namreč vse moderne naprave: krasne pomole, kjer morejo pristajati največje ladje, ogromna skladišča, dobro založena z gorivom, in kar je zelo važno, tudi mogočne plavalčice doke, v katerih je mogoče popraviti tudi največje vojne ladje. Dakar ima tudi bogato zaledje, kjer je razvito bujno poljedelstvo, ima več letališč, karavanske, železniške zveze z zaledjem itd. Zato je umljivo, kako velike važnosti bi Dakar bil v rokah Angležev, ki v tej pokrajini nekaj tisoč kilometrov naokrog nimajo ničesar podobnega. Važnost Dakarja za Angleže pa se je povečala posebno zdaj, ko je postal neke vrste ključ na progi okrog Afrike. Od Dakarja do rtiča Dobre nade je približno 7000 km, od Dakarja do Gibraltarja pa je 2700 km. Tudi te številke kažejo važnost Dakarja za angleško plovbo.

Povsod, v zraku, na morju in na suhem divjajo srditi boji

Italijanski bombniki napadli angleške petrolejske vrelce ob Perziji - Nemške podmornice potopile 27 angleških trgovskih ladij - Angleški bombniki nad Nemčijo in Italijo - Boji med motoroziranimi kolonami v Severni Afriki

Uradna poročila nemškega, italijanskega in angleškega vrhovnega poveljstva pravijo, da boji od sobote zvečer do nedelje zvečer stvarno niso bili manjši kakor prejšnje dni.

Nemški napadi na London so bili v noči od železniška postaja Waterloo ter dve plinski tovarni Liverpool in Birmingham sta precej trpela. Čez dan se spet zaostri, kakor poročamo spodaj, v noči od 27 angleških ladij s 150.000 tonami.

V Afriki so italijanski bombniki napravili izredno dolg polet do Perzije, kjer so metali bombe na petrolejske vrelce ob Perzijskem zalivu. Tudi na suhem so boji oživel.

Angleški napadi na Nemčijo so od sobote zvečer do nedelje zvečer prenehali. Pač pa so angleška letala obmetavala z bombami pristanišča na belgijski in francoski obali Rokava. V noči od nedelje na ponedeljek pa so bili angleški napadi spet znatno hušji. V Afriki so angleška letala delovala v območju Abesinije, na suhem pa na egiptsko-libijski meji, kjer je prišlo do bojev med motoriziranimi oddelki pri Sidi Baraniju.

Letalski napadi na Anglijo

Nemška poročila

Nemško vojno poročilo

Berlin, 21. okt. AA. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo sporoča:

V teku noči 20. t. m. so nemške podmornice izvršile nove uspešne napade na angleške konvoje. Po poslednjih vesteh je bilo preteklo noč potopljenih 17 sovražnih trgovskih ladij, ki so plule v nekem konvoju, v skupni tonaži 110.000 ton. Največji uspeh pri tem potapljanju je zaznamoval kapetan Prim, ki je potopil osem ladij v skupni tonaži 50.000 ton. S tem je kapetan Prim prekosil dosedanj rekord, ki je znašal 200.000 ton potopljene sovražnega brodovja, ker je potopil 202.000 ton. Kapitan Prim poveljuje sedaj skupini podmornic. Podmornica poročnika Endrasa se je prav tako udeleževala v potapljanju in povišala dosedanj uspeh na 44.000 ton potopljene sovražnega trgovskega brodovja. Druge podmornice javljajo o raznih drugih potopitvah v skupni tonaži 43.000 ton iz raznih konvojev. V poslednjih dveh dneh sta bila uničena dva velika angleška konvoja, v ponedeljških akcijah pa je bilo potopljenih 327.000 ton angleškega trgovskega brodovja.

Kljub slabim vremenskim prilikam je nemško letalstvo nadaljevalo včeraj z napadi na angleško prestolnico in druge vojaške cilje v srednji in južni Angliji. V pretekli noči so številna nemška letala zaporedno napadala London in zmetala velike količine bomb, ki so bile delno največjega kalibra. Poleg drugih udarcev so posebno hudo poškodovani doki Vzhodna Indija in tovarne plina v Greenwichu, kakor tudi letalske tovarne v bližini. Na raznih železniških postajah so nastali veliki požari in so bili poškodovani vodovodi. Nastale so velike eksplozije in opaziti je bilo plamen iz višine tisoč metrov. Težki bombniki so napadli luške naprave v Liverpoolu in industrijske naprave v Coventryju. Bombardirana so bila tudi druga središča angleške industrije za oboroževanje v južni in srednji Angliji. Vsi ti napadi so bili izvršeni z uspehom. Sovražnik ni niti enkrat napadel Nemčije.

Berlin, 21. okt. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo sporoča: Neka podmornica je potopila neko britansko pomožno križarico, ki je imela več ko 10.000 ton. S svojo udeležbo pri potapljanju dveh britanskih konvojev je kapitan Balurot povečal svoj uspeh v dosedanjih akcijah na 53.300 ton potopljene sovražnikovega brodovja, kapitan vojne ladje Sepke pa na 40.565 ton. Snoči so letala s torpedi potopila ob angleški vzhodni obali skupno za 20.000 ton sovražnikovega brodovja. Oddelki lahkih borbenih letal so izvedli včeraj več napadov na britansko prestolnico in na razna mesta v južni in srednji Angliji. Uspešno so bili bombardirani doki in pristaniške naprave kakor tudi skladišča živil. V velikih skladiščih bencina v Tanesharenu so po bombardiranju nastali veliki požari. Podnevi in ponoči je prišlo do več letalskih spopadov, ki so se končali z našo zmago. Ponoči so eskdrile težkih bombnikov ojačile svoje napade na London in zmetale ogromne količine bomb vseh kalibrov, ki so na obeh straneh Temze povzročile velike požare. Zadet je bila oboroževalna industrija v srednji Angliji in naprave ob angleški zahodni obali. Kakor je bilo že sporočeno, so težke obrežne baterije bombardirale dve veliki sovražni ladji v Doveru. Ladje in pristaniške naprave so hudo poškodovane. Nato je sovražnikova daljnometna baterija izstrelila nekaj strelcev na francosko obalo, vendar pa ni povzročila nobene škode. Nadaljevalo se je polaganje min pred britanskimi pristanišči. Preteklo noč so sovražnikova letala letela na Berlin in druge kraje. Kot edini vojaški cilj je bila zadeta neka železniška proga v zahodni

Med Dakarjem in Gibraltarjem je obala skoraj izključno v rokah Francije. Tudi tu so si Francozi v Casablanci zgradili odlično pristanišče. Od morske strani Casablance ni težko zavzeti, toda kdor hoče mesto obdržati v svojih rokah, mora imeti v posesti Maroko, to se pravi vso Severno Afriko. Za čezoceansko plovbo Casablance ni tolikšnega pomena kakor Dakar. Casablance je le bolj gospodarsko središče zapadne Maroka. Veliki parniki, ki plovejo okrog Afrike, se v Casablanci navadno ne ustavljajo, ker imajo na potu dobra pristanišča na portugalskih in španskih otokih, to se pravi na Madeiri, na Kanarskih otokih

Nemčiji, vendar pa ni bila za toliko poškodovana, da bi bilo treba zaradi tega prekiniti promet. Razen tega je bilo razrušenih več hiš pri napadu na gosto naseljene četrti. Bilo je tudi več žrtev med civilnim prebivalstvom. Sovražnik je včeraj izgubil 19 letal, od katerih jih je bilo 16 zbitih v letalskih spopadih, 3 pa je zbil na naše protiletalsko topništvo nad Berlinom. Štiri naša letala se niso vrnila.

Angleška poročila

London, 21. okt. t. Reuter. Letalsko ministstvo poroča: Ponoči so nemški bombniki v glavnem napadali London in mesta v srednji Angliji. V Londonu je nastalo več požarov in je bilo porušenih mnogo stanovanjskih hiš. Število žrtev je visoko, med njimi tudi mrtvih. Hušji pa so bili napadi na mesta v Midlandu (srednji Angliji). Poškodovane so bile mnoge stanovanjske hiše, trgovske zgradbe in industrijska poslopja. Tudi tukaj je število žrtev visoko, med njimi tudi mrtvih. Nemški bombniki so napadli tudi neka mesta v Walesu. Toda škoda ni znatna. Dva sovražna bombnika so bila sestreljena.

Zasebno poročilo Reuterjevega dopisnika pa pravi, da so bili nemški napadi posebno hudi na industrijske zgradbe ob Temzi in delavske stanovanjske predede v vzhodnem delu Londona. Zelo hud in po škodi obsežen pa je bil napad na neko mesto v srednji Angliji (nemško poročilo govori o Liverpoolu in Coventryju. Op. ur.).

London, 21. okt. t. Reuter. Letalsko ministstvo sporoča, da je bilo danes delovanje sovražnih letal omejeno in so se pojavljali samo osamljeni bombniki ter napadali mesta v srednji in severo-

Angleški letalski napadi

Nemška poročila

Berlin, 21. oktobra. AA. DNB: Angleška letala so v noči od 20. na 21. oktober skušala napasti nemško prestolnico. Večino angleških letal smo zavrnili, še preden so se približala Berlinu. Kljub temu se je nekatere angleškim letalom posrečilo prileteti nad Berlin in vreči bombe na stanovanjske okraje. Bombe so zadele samo nevojaške cilje. Berlinski krogi mislijo, da žele angleška letala s takšnim bombardiranjem terorizirati berlinsko prebivalstvo. Drugi poskus poleta na Berlin je zavrnil ogenj protiletalskih baterij.

Berlin, 21. oktobra. AA. DNB: Naknadno izveemo, da so britanski bombniki metali bombe tudi na povratku ob Berlina. Na zahodu Berlina so bombe porušile eno zgradbo. Ubityh je bilo več oseb in tudi več civilistov je bilo ranjenih.

Nemški tisk ogorčeno piše o angleških napadih na Berlin

Berlin, 21. okt. AA. DNB: Prestolniški listi silno ogorčeno beležijo ponovne napade angleških letalcev v pretekli noči, ki so v vseh primerih metali bombe izključno na nevojaške objekte Berlina. »Deutsche Allgemeine Zeitung« pravi, da Angleži preteklo noč niso poskušali napasti objektov v Berlinu. Nova teroristična akcija, katero so angleški letalci izvedli na ukaz Churchilla, bo imela za posledico, da se bodo nemški masčevalni napadi na angleško prestolnico še ojačili. Nemško letalstvo je že prepričljivo dokazalo, da ima sredstvo in moč, da tisočkrat masčuje angleške zločine. »Berliner Nachtausgabe« pravi: Rušenje in uničevanje mirnega mesta, kar so angleške bombe spet storile v

in na Azorih. Zaradi tega je pot čez Casablance iz Liverpoola v Indijo daljša kakor čez Azore.

Na kratko rečeno, vidimo, da so Francozi pravočasno preskrbeli, da si zagotove varna oporišča na zapadni Afriki v primeru vojske, medtem ko Angleži niso zgradili nič podobnega. Zdaj ko plovba po Sredozemskem in Rdečem morju ni več varna, tudi angleški parniki plovejo okrog Afrike, ki je mnogo daljša, a zato mnogo varnejša pot. Posest Pinte Noire in Duala pomenja že nekaj na tej poti, a nikakor ne more nadomestiti izostanek Dakarja, ki je veliki čuvar zapadno-afriške obale.

zahodni Angliji. Nekatere bombe so padle tudi na londonska predmestja in so bile nekatere stanovanjske hiše porušene. V Lancashire je bila poškodovana tovarna. Nekaj ljudi je bilo ubityh.

Letalsko ministstvo sporoča nadalje, da so bila ponoči sestreljena 4 nemška bombna letala, danes podnevu pa še en bombnik. Včeraj pa je bilo sestreljenih skupno 7 nemških bombnikov. Lastne izgube znašajo 3 letala.

Palača YMCA uničena

London, 21. okt. Reuter. Pri današnjem letalskem napadu na London je neka ogromna eksplozivna bomba treščila na osrednjo palačo (YMCA — Krščansko združenje mladih mož), ki leži na križišču Oxford Street in Tottenhamcourt Road v bližini Britskega muzeja. Pet ljudi je bilo ubityh, medtem ko se jih je 500, ki so bili v utrjeni telovadnici, rešilo. Ranjenih pa je mnogo. Palača, ki je ogromnih obsegov, je tako porušena, da v njej ni mogoče več prebivati. V hiši je stalno prebivalo do 500 oseb. Največ žrtev je bilo v čitalnici in v biljardnem igrišču.

Koliko letal ima Anglija

London, 21. okt. t. Reuter. Lord Beaverbrook je danes sprejel zastopnike tiska in jim je izjavil, da razpolaga danes Anglija na svojih otokih z mnogo več letali, kot jih je imela pred dvema mesecema. Koliko jih ima, seveda ni mogoče razodeti, toda toliko lahko reče, da velja njegova izjava za polovico bolj odzveljati letal, ki so bili zgubljena, kakor tudi letal ki so bila poslana na drugo bojišča. Lord Beaverbrook je priznal, da sta bili dve letalski tovarni ob bomb zadeti, toda proizvodnja letal zaradi tega ni mnogo trpela. Izgube letal v zraku in na tleh so bile več kakor nadomeščene. Uvoz ameriških letal narašča. Proizvodnja letal v Kanadi je odlična.

Letalo s člani nemško-francoske komisije za premirje padlo v morje

Newyork, 21. okt. b. »Associated Presse« poroča o veliki letalski nesreči, pri kateri so izgubili življenje člani nemško-francoske komisije za premirje. V letalu so bili trije Francozi in štirje Nemci s svojimi pomočniki. Na potu iz Afrike v Francijo je letalo padlo na Sredozemsko morje v hudem viharju. Do sedaj so našli del letala, ki je plaval po morju, in neko truplo, tako da ni dvoma, da so vsi člani nemško-francoske komisije postali žrtev letalske nesreče.

nemški prestolnici, kakor tudi mrtvi in ranjeni, katerih kri je nov madež v knjigi dolgov angleške vlade, predstavljaj nov člen v verigi tega zločinkega delovanja, ki vsak dan bolj kliče po masčevanju. »Berliner Börsen Zeitung« piše: Angleži, ki se zmerom hvalisajo, da točno zadenejo določene cilje, so imeli tokrat nalogo bombardirati gosto naseljene četrti in kraje, v katerih že zdalec ni nobenega vojaškega objekta. Zrtve v Berlinu so vpisane na račun Churchilla, in nemško letalstvo bo dalo na to nedvoumen odgovor. »Berliner Lokalanzeiger« pravi, da britanski letalec ni šlo za borbo, temveč za zahrbtn napad. Njim ni šlo za to, da bi prizadeli Nemčiji vojaško škodo, ker vedo, da vojaške moči in sile Nemčije ni mogoče okrniti. Zaradi tega so pooblašenci Churchilla ponoči in v megli prišli nad Nemčijo, da bi brez vsakega načrta zmetali bombe tudi na civilno prebivalstvo.

Angleška in nevtralna poročila

London, 21. okt. t. Reuter. Letalsko ministstvo poroča davi: Večje skupine angleških bombnikov so od sinoči pa do davi napadale važne cilje na vsem prostoru od Berlina do severne Italije. Zadet so bili važni cilji. Angleška letala so prav tako spet bombardirala vse luke na vzhodni obali Rokavskega preliva.

Zasebno poročilo Reuterjevega dopisnika pravi, da je bilo z južnoangleške obale lepo videti požare, ki so nastali od zažigalnih bomb, ki so jih metala angleška letala na luke na nasprotni strani Rokava. Videti je bilo padanje svetlobnih raket, za tem eksplozije in na koncu ogromne požare. Nočni napad na ta pristanišča je bil najhušji od vseh, kar jih je dosedaj izvedlo angleško letalstvo.

London, 20. oktobra. AA. Reuter: Admiralteta je objavila sledeče sporočilo: Angleška vodna letala vrste »Swordfish« in »Scua« so napadla nemško vodno letališče v Tromsøju na severni norveški obali. Ob tej priliki je bil napadena tudi neka ladja za preskrbovanje, ki je bila poškodovana.

Nadaljevanje na 2. strani

Zagrebska vremenska napoved: Jasno.

Zemunska vremenska napoved: Pooblaščilo se bo v zahodnih krajih in v Primorju, kjer bo tudi deževalo. V ostalih delih države pa se bo oblačnost polagoma povečala. Bolj vedro bo še v vzhodnih krajih. Toplota se bo dvignila.

Politični zapiski

Skopljanska resolucija

Belgrajska »Samouprava« prinaša uvodni članek, kjer se peča z resolucijo, ki je bila ekscitirana v Skoplju. Med drugim njen pomen tako le označuje: »Zastopniki političnega življenja južne Srbije so na svojem sestanku preteklega tedna jasno podčrtali v svoji resoluciji, da ta del Srbije misli in čuti prav tako kakor vsi drugi deli naše države. Južni Srbi niso se enkrat dvignili svoj glas za brezkompromisno branbo narodne državne nedotakljivosti. Dobro namreč vedo, kaj se pravi imeti svojo državo in svojo svobodno dom, ki so se zani v zadnjih vojnah tako junsko bojevali skupaj z drugimi brati. V sedanjih časih si moramo vsi brez izjeme, naj si že vidimo v tem ali onem delu države, prizadevati za blagor in napredek svoje države ter ji dati na razpolago svoje sposobnosti in svoje sile. Njen mir in njena varnost je nam vsem enako pravi. Južna Srbija je pri tej priliki pokazala, da v tem hoče biti med prvimi. Sinovi južnih dežel pa so poklicani, kakor je bilo rečeno pri tisti priliki v Skoplju, naj napro vse sile v tem splošnem skupnem prizadevanju, da dajo od sebe vse, ker je le v skupnosti, v skupnem delu in v veliki jugoslovanski domovini mogoče ustvariti boljše blagostanje, boljše dni in boljše življenje nas vseh.«

Marksistična propaganda v nacionalističnih glasilih

Sarajevski »Kotolički Tjednik« piše: »Naši marksisti zadnje čase vedno pogosteje zelo spretno razširjajo marksistično propagando s pomočjo časopisja, žal tudi s pomočjo nacionalističnega. To smo že večkrat ugotovili. Značilen je v tem pogledu članek »Leon Blum kot pesnik in šef proletarcev«, ki je z Blumovo eliko na vrhu izšel v »Jugoslovenski pošti« 5. t. m. V članku se, vse v superlativu, povečuje pamet in zasluge francoskega židovskega socialista in bivšega šefa »ljudeke fronte«. Konec članka se glasi: »Danes je Blum zaprt od maršala Petaina in je upanje francoskih množic...« Ne le, da tako pisanje o levčarskem in židovskem borcu paradoksalno deluje v nacionalističnih, radikalno jugoslovanskih in srbskih listih, marveč je tudi s splošno človeškega stališa docela neokusno. Vsaj danes, ko je Francija v agoniji, najbolj po zaslugah marksističnega voditelja Leona Bluma. Tako pravi »Kotolički Tjednik« iz Sarajeva, ki se čudi zaradi takega pisanja v »Jugoslovenski pošti«. Naj se ne čudi! Ta list je prav tako glasilu JNS kakor sta v Ljubljani njena ščitona »Slov. narod« in »Jutro«. Pa se zdi, da ima marksistična propaganda zlasti pri »Slovenskem narodu« bolj vnete in bolj ognjevit razširjevalce kakor pa jih imajo celo pri rdeči »Delavski politiki«.

O »Jutrovi« koncentraciji

Zadnje čase je ljubljansko »Jutro« napisalo več člankov, ki se v njih potegujejo za koncentracijo vseh konstruktivnih sil v državi. Ti članki so evede imeli namen pokazati jugoslovanskemu svetu, kako so gospodje okoli »Jutra« takoj pripravljene stopiti v vlado. Ti članki so zdaj dobili nekaj odgovorov na hrvaški in srbski strani. Nedeljski »Hrvatski Dnevnik« se s to zadevo peča v uvodnem članku, kjer pravi med drugim: »Ljubljansko Jutro je vnovič načelo vprašanje koncentracije. Kakor je navada, tudi zdaj to vprašanje razumeva tako, kakor bi šlo za zbiranje nekaterih znanih politikov, ki so zunaj vlade. Nam pa se zdi, da bi bilo treba začeti to vprašanje globlje in bolj realno obravnavati.« Nato list naglašja, da bi bilo v Srbiji treba najprej zbrati in združiti ljudske tmečke množice. Na isti »Jutrov« članek odgovarja tudi list »Delo«, ki je glasilo ministra dr. Lazarja Markovića, kateri se je v svojem glasilu vedno zelo potoevalo za koncentracijo. Ta list v svojem članku v »Jutrovi« ponudi na primer piše med drugim: »To so lepe besede, le škoda je, da pri tistih političnih činilcih, ki »Jutro« verjame, da pomenijo konstruktivne sile, ne vidimo razumevanja za politiko sporazuma, ker mora koncentracija imeti prav tako svojo podlago kakor svojo politiko.« — Tako na obeh straneh vidimo, da na »Jutrove« ponudbe odgovarjajo odločno, ker v tistih ponudbah ne vidijo drugega, kakor le prizadevanje nekaterim pripravi vstop v vlado, kar pa je premajhna »ideja«, da bi mogla po koncu držati koncentracijo.

Zaradi hrvaške »Eve«

Glede hrvaške »Eve«, ki jo nekdo ali nekateri izdajajo v Ljubljani, je zdaj »Hrvatska Straža« prinesla ta le članek: »Hrvatska Straža je oni dan zapisala, da v Ljubljani izhaja v hrvaškem jeziku list »Eva«, ki je poskušal med hrvaškimi ženskami razširati belo kugo. Nato je odgovoril ljubljanski »Slovenec«, ki tudi oboja poskus razširjenja bele kuge, vendar pa trdi, da tega lista ne izdajajo Slovenci, marveč nekateri Hrvati, ki živijo v Ljubljani ter z izdajanjem tega lista zlorabljajo slovensko gostoljubnost. Drago nam je, da smo zdaj zvedeli, da tega lista ne izdajajo Slovenci. Po tem takem odpade vse tisto, kar smo z ozirom na ta list zapisali o Slovencih. Sodimo pa, da bi bilo dobro, ko bi se dogodilo, tko in kati so ti Hrvati, ki mislijo, da jim je bolje iz Ljubljane razširati tisto, česar si ne držejo iz Zagreba, in ki s tem blatijo tudi slovensko narodno čast.« — S tem je list prekalil tiste napade na slovenski narod, ki smo jih s tem v zvezi morali obediti. Kar se tiče »Eve« pa naj povemo le to, da jo bodo najlažje zatrl Hrvati s tem, da je tam doli nihče ne bo ne bral ne kupoval. Za to naj pa črbe Hrvati sami ter s tem rešijo tudi čast svojega imena.

Položaj hrvaške manjšine na Madžarskem

Zagrebički dnevnik »Obzor« je pred nekaj časa prinesel članek, kjer je obravnaval položaj hrvaške narodne manjšine na Madžarskem. Članek je bil tak, da je nani odgovorilo tudi madžarsko časopisje. Med drugim piše madžarski list »Uj Magyarorszag«, ki pravi, da bi sicer z Obzorovim člankom nikakor ne polemiziral, ko bi ga ne bil prinesel tudi »Slovak«, ki je glasilo slovaške vlade. Nato pa madžarski list pravi: »Ako se imajo Hrvati, ki živijo na Madžarskem, na kaj pritoževati, bi jim moralo biti tudi znano, da so na Madžarskem poklicani, katerim morejo predložiti svoje prošnje. Razmerje med Madžarsko in Jugoslavijo je dovolj prijeteljsko, da bi o takih vprašanjih bilo mogoče govoriti v mirnem ozračju.«

Mlinarji zoper uvoz moke

Belgrad, 21. okt. m. Mlinarska industrija v kraljevini Jugoslaviji je poslala merodajnim činiteljem vlogo, v kateri zahteva, da se poveča uvozen kontingent za pšenico ter da moke sploh ni treba uvažati. Kakor znano, bo »Prizad« uvozil 10.000 vagonov pšenice, 5000 vagonov ovs, 3000 vagonov ječmena in 3000 vagonov pšenične moke.

Važen govor predsednika vlade Cvetkoviča v Nišu

O naši zunanji, notranji in gospodarski politiki

Belgrad, 21. okt. m. Včeraj in danes se je predsednik vlade Dragiša Cvetković mudil v Nišu. Danes dopoldne se je sestel z vodilnimi funkcionarji JRZ za moravsko banovino ter jim je ob tej priliki dal potrebna navodila za delo na terenu. Ob tej priliki je imel g. predsednik vlade tudi daljši govor o notranjem in zunanje-političnem položaju naše države. Po sestanku banovinskega odbora JRZ za moravsko banovino se je predsednik vlade s popoldanskim vlakom odpeljal v Belgrad.

Belgrad, 21. oktobra, m. Po komemoraciji za bivšim skupščinskim predsednikom in prvakom JRZ Milanom Simonovićem na sestanku JRZ v Nišu je predsednik vlade Cvetković obširno govoril o notranjem in zunanje-političnem položaju in je med drugim dejal:

Na zadnji seji banovinskega odbora JRZ za moravsko banovino sem orisal osnovne črte naše notranje in zunanje politike. Če bi povzel vse to, kar sem tedaj govoril in primerjal s sedanjim položajem, bi ugotovili, da v osnovnih črtah naša politika ni dobila nobenih sprememb in da so se moja politična izvajanja v celoti uresničila. To pomeni, da smo šli v določeni smeri, da smo imeli pred seboj jasne dogodke, tako v mednarodnem kakor tudi v notranjem političnem položaju.

Kot posledica naše doslednosti v zunanji politiki je nastopila nekaka politična tišina. Morda se boste vprašali, zakaj. Mislim, da moramo to odobriti, če upoštevamo, da je mednarodna situacija taka, da imamo vse naše sosedje v vojnem stanju, da so razmere neredne in neurejene, in mislim, da nam v teh trenutkih nalaga naša dolžnost, da moramo imeti popolnoma urejene razmere. Zato je nastopila politična tišina, ker v nerednih mednarodnih razmerah ni pametno, da bi se strankarsko preganjali. To bi bilo celo greh. In ta način ne bi ustrezal našim osnovnim dolžnostim.

Toda naša glavna skrb je ta, da ohranimo najvišji interes države in naroda. To je bil tudi eden od razlogov, da je nastopila politična tišina. Vlada ima dolžnost, da skozi najburnejše viharje ohrani državi mir.

Vi, ki ste prvaki in ste stalno na terenu, boste vprašali, ali bomo ostali v miru. Ko se to vprašanje postavlja v vsej državi, mu moramo posvetiti največjo pozornost. Hvala Bogu, smo se politično izkristalizirali. Danes imamo jasno mednarodno situacijo. Naš položaj je danes tak, da moramo voditi našo zunanjo politiko po isti poti, kakor smo jo vodili tudi sedaj. To se pravi, da se moramo varovati vsake pustolovščine, to je vsega, kar bi nas lahko spravilo iz stanja mira, v katerem smo sedaj. Zato smo upoštevali in upoštevamo dejstvo, da s sosedi vzdržujemo dobre odnose na način, ki je najboljši in najpravičnejši. To je, da naši gospodarski in državni odnosi s sosedi, katerih interesi so isti kakor naši, ohranimo do kraja in da storimo vse, da se ne bodo pokvarili. To ni potrebno samo zaradi naših sosednjih odnosov, temveč tudi zato, ker naše celokupno gospodarsko življenje, celokupna proizvodnja našega naroda teži k svetovnim velikim tržiščem naših sosedov. V tem političnem zatijju je bila naša dolžnost ugotoviti dobre sosedne odnose.

Narod, ki hoče živeti v miru, mora biti pripravljen, da se sam brani. Duhovno zedinjenje je prvi pogoj za to. V tej smeri smo dosti napravili. Popolna ureditev naših odnosov s Hrvati je eden najvažnejših aktov. Ti odnosi se postopno zboljšujejo. Danes so združeni Srbi, Hrvati in Slovenci v državni politiki. Kolikvega pomena je to, ni treba še posebej poudarjati. (Zivahno odobravanje.) Vsi dogodki svetovnega značaja jasno govorijo, da moramo v teh dneh biti modri. Ni mogoče dovoliti razsipnosti, ne moremo dovoliti velikega razkošja našega življenja. Tudi tu moramo napraviti malo več reda. To je prvič potrebno zaradi splošnih razmer v svetu, potem pa tudi zaradi tega, ker danes vlada v velikem delu Evrope gospodarsko življenje, ki je najskrupuloznejše dirigirano, kar je zavedna odstranitev mnogih in mnogih potreb. Problem prehrane prebivalstva se danes postavlja v polni meri. Razmere v Evropi so take, da se bo problem prehrane tudi pri nas moral v najkrajšem času postaviti. Z modrim gospodarstvom, z dobro in pametno razporeditvijo naših pridelkov bomo rešili problem prehrane. Temu problemu moramo posvetiti mnogo pozornosti, mnogo modrosti, takta in odločnosti.

Ker je onemogočena normalna trgovinska politika, je Evropa prisiljena, da mora živeti ob svojem. Zato se tudi pri nas ne bo nadaljevalo tako stanje. Vlada mora seči po odločnih ukrepih. Morajo se zagotoviti rezerve. Pogajanja z Nemčijo so uspešno zaključena. Izvozili bomo posebno veliko število vagonov koruze. Vse sporazume je napravil tako, da bomo lahko ohranili polno našo gospodarsko aktivnost. Če upoštevamo vse momente, tedaj lahko napravimo tale sklep:

V zunanji politiki smo sledili najvišjim interesom države. V notranji politiki smo napravili to, kar je potrebno, da bi mogli voditi odločno in častno politiko najvišjih interesov. V gospodarskem pogledu smo dosegli, da je pro-

izvajalec glede plasiranja svojih pridelkov popolnoma zadovoljen. V takih razmerah nam preostane, da razvijemo to, kar je mogoče, in da postanemo tudi duhovno močni, to je, da razvijamo še boljše gospodarske in socialne pogoje za življenje v naši državi. Ta čas moramo izkoristiti, da gospodarsko in socialno normiramo in prerodimo naš narod, da vse to postavimo na podlago, ki bo ustrezala današnjim mednarodnim razmeram in današnjim notranjim razmeram naše države. V tej smeri bo vlada storila vse, da bo še bolj aktivna. To bo eden glavnih poslov, s katerimi se bo pečala.

Vse te važne probleme gospodarske narave namerava kr. vlada rešiti z velikimi javnimi deli, s preskrobo našega siromašnega ljudstva in z ustvaritvijo pogojev za boljše in kvalitetnejše proizvodnjo. Tako po kakovosti kakor tudi po množini je treba doseči izboljšanje. Zato je kr. vlada sklenila najeti večmilijardno posojilo. Iz tega posojila se bodo izvajala velika javna dela v vsej državi. Od javnih del bo treba v glavnem izvršiti melioracijo zemlje. Po podatkih, ki jih imamo, je treba milijon hektarjev zemlje zboljšati. V državi imamo okrog 400.000 ha zemlje, ki sploh še ni obdelana. Tu sem spada predvsem močvirja itd. Na drugi strani imamo ogromno število malih kmečkih posestev, ki niso dovolj velika, da bi bila sposobna za življenje. Računamo, da imamo okrog 500.000 družin, ki ne morejo živeti od svojih posestev. To so večinoma kmečki proletarci, ki morajo zaslužiti še na kakšni drugi strani, da se preživljajo. Z večmilijardnim posojilom mislimo izvesti velika izboljšanja na vseh krajih in tudi v naši banovini. Zdaj nam imamo v naštir regulacijo Morave. Če se nam posreči regulirati Moravo in jo napraviti plavno, bomo dobili ogromna področja ter bo imel naš kraj velike koristi od tega. Z javnimi deli iz tega

večmilijardnega posojila bomo gradili tudi ceste ter elektrificirali državo itd. Na ta način bomo rešili tudi vprašanja pasivnih krajev. Z ustvaritvijo novih terenov bomo preprečili obubožanje kmeta.

Z javnimi deli iz tega posojila bomo brez dvoma dosegli dobre rezultate. Potrebno je samo sedaj, ko bo vlada izdelovala načrt javnih del, da vemo za potrebe posameznih krajev. Pozvani boste, da tudi vi pri tem sodelujete. Iz posojila za javna dela pa vendar ne moremo izvršiti malih poslov naše banovine. Zato bi bilo potrebno, da tudi moravska banovina name posojilo, kot sta to storili že vardarska in zetska banovina. S tem vprašanjem se je treba resno pečati. To so problemi, ki so na dnevnem redu in zaradi katerih smo se zbrali.

Izvajanja predsednika vlade g. Cvetkoviča so vsi navzoči sprejeli z velikim odobravanjem. Po njegovem govoru se je razvila daljša debata, v katero je poslego več govornikov. Nato je bilo izvoljeno predstavništvo JRZ za moravsko banovino. Za predsednika je bil spet izvoljen Dragiša Cvetković, predsednik vlade in predsednik glavnega odbora JRZ. Za podpredsednika je bil izvoljen Dušan Pantič, minister za telesno vzgojo, in Stanoje Protić, bivši narodni poslanec, za tajnika dr. Ljutica Dimitrijević, Bora Dimitrijević, dr. Djordje Radenković in Tihomir Milković; za blagajnika Dimitrije Mirković; za delegate za glavni odbor pa: Milan Joksimo- vić, Ljubo Božinović, Stanoje Protić in Dušan Pantić. Končno je banovinski odbor JRZ za moravsko banovino sprejel sledečo resolucijo:

Odobravamo v celoti dosedanje delo kraljevske vlade glede vodstva zunanje in notranje politike in smatramo za svojo dolžnost, da poudarimo popolno zaupanje in vdanost svojemu predsedniku banovinskega odbora in predsedniku kr. vlade g. Dragiši Cvetkoviću za vse napore za notranjo ureditev države in za njegovo delo za varnost države.

99 odstotkov filmskih podjetij je v židovskih rokah

Tri četrtine kinov je židovskih — Zanimiv članek belgrajskega Vremena

Belgrajsko »Vreme« prinaša daljši članek v židovskem vplivu na film in kino. Med drugim pravi: »Židje se ne zmenjajo dosti za to, da bi živeli v židovski sredini, po mestih, kjer je mnogo Židov, ker mora v teh mestih biti tudi kaj revnih Židov. Židje pa žele biti vse drugo prej, le revni ne. In delajo vse drugo, samo ne kaj takega, kjer ne gre vse gladko. Za židovske miselnosti nas je oserečila leta 1918 z nekaj tisoči Židov, ki so z izvršnim vohom začutili, da je v državi SHS kruha za vse. Prav tako so takrat začutili, da utrjeni vojaški narod potrebuje zabavo. In pohiteli so, gibčni in spretni, da so temu preskrbeli zabavo. Na vseh straneh so rastle varijete: to je »umetniška« panoga, ki je kaj prikladna za židovski način dela in bogatenja. Na vseh straneh so zrastle filmske podjetja, zavodi za predavanje in plasiranje tujih filmov v naši državi.

Sedež podjetij je bil v Zagrebu. Še pred 10 leti je bilo v Belgradu eno samo filmsko podjetje, in še tisto je bilo v srbskih rokah. V Zagrebu pa jih je bilo več, pa so vse brez izjeme bila v rokah dosejnih Židov, večkrat celo takih Židov, ki niso bili niti naši državljani. Ker je takrat vsa evropska filmska industrija (in tudi ameriška) bila v rokah Judov, so bili zamaž vsi poskusi naših ljudi, da bi dobili boljše filme iz inozemstva. Zunanje filmske družbe so dajale našim filmskim podjetjem večkrat filme tudi na velik kredit, seveda le, če so tista podjetja bila v rokah Židov. Niti en naš človek, ki se je poskušal pečati z zastopstvi filmskih zavodov v naši državi, ni mogel uspeti, ker je moral vse filme plačevati v gotovini, za kar pa je treba ogromnega kapitala. Zlomljen in uničen je opustil boj in podjetje.

Temu dejstvu se moramo zahvaliti, da še danes židje gospodarijo na našem filmskem tržišču. V Belgradu je med vsemi filmskimi zavodi le eno v srbskih rokah. Vsi drugi so židovski. V Zagrebu so vsi filmski zavodi ali v rokah Židov ali pa so pod vodstvom Židov, kar pomeni, da 99% filmskih podjetij v naši državi imajo Židje. Tako nam židje servirajo take filme, kakršne nam sami hočejo.

Židje, ki so lastniki filmskih zavodov pri nas, so vedno radi podpirali svoje rojake, filmske magnate, ki so pod kakršnim koli plaščem grabili naš denar. Židje — filmski trgovci — niso hoteli niti slišati, da bi se ustvaril kak narodni film. Celo preprečevali so vse take poskuse... Židje, ki so imeli tako monopol v naši državi za vse filme iz tuzetstva, so postali diktatorji na filmskem trgu, gospodarji našega očusa, ustvarjalci pokvarjenega očusa pri nas. S slabimi memorabili filmi so zastrupili našo mladino, omajali moralo, pri ljudeh ustvarili zavist in razdejali mnogo domov. Vprašanje filma je vprašanje morale. Toda ni namen tega članka obravnavati to vprašanje. Glavno je to: vsi filmi, ki so jih pri nas kazali, so jih kazali zato, ker so to židje hoteli, da bi pri tem zaslužili težke denarje, da bi marsikak Žid lahko razkošno živel. Židje so bili gospodarji danes najmočnejšega vzgojnega in umetniškega sredstva, gospodar našega najmočnej-

šega propagandističnega sredstva... Židje niso le lastniki 99% filmskih podjetij v naši državi, temveč imajo tudi v rokah 75% kinov. Tako so popolni gospodarji našega umetniškega življenja... Tako so na tem polju postali vsemočnejši in denar se eteka v njihove blaginje.

Ali je tako pametno? Ne! Židje je treba čim prej izključiti iz filmske trgovine ter sploh reorganizirati to gospodarsko panogo, ki je njena moč ogromna...

Minister dr. Korošec v Zagrebu

Zagreb, 21. oktobra. AA. Včeraj je prisel v nočnem vlakom v Zagreb predsednik senata in prosvetni minister dr. Anton Korošec. Danes dopoldne ob 10 je obiskal hrvaškega metropolita, prevzvišene-nega nadškofa dr. Alojzija Stepića, ob 11 podpredsednika vlade dr. Vlastka Mačka, ob 12 pa bana banovine Hrvatske dr. Šubišića. Popoldne je minister dr. Korošec obiskal glavnega tajnika HSS Juraja Krnjevića in podpredsednika HSS inž. Avgusta Košutića. Jutri bo obiskal s svojimi prijatelji hrvaško božjo pot v Mariji Bistrici.

Zahteve belgrajske delavske zbornice

Belgrad, 21. okt. m. Občni zbor belgrajske Delavske zbornice je končal z delom ter je sprejel dve resoluciji, v katerih omenja težak položaj delavstva in ugotavlja, da vzrok leži v sistemu tako imenovanega svobodnega gospodarstva ter da so delniške družbe po svojih kartelih v rokah tujecev. Delavska zbornica zahteva, da se izda zakon o delniških družbah, da se dosedanja minimalna mezda zamenja z eksistenčnim minimumom in da vsa ministrstva razširijo predloge o določitvi minimalnih mezd, sklepajo kolektivnih pogodb, pomirjenosti in arbitraži. Izvoljen je bil novi odbor s predsednikom g. Bojadžićem na čelu. Izdelan je bil proračun za leto 1941, ki znaša 2.900.000 din.

Slovenska poroka v Belgradu

Belgrad, 21. okt. m. V župni cerkvi blažene Device Marije sta se poročila g. Janez Maren, uradnik kabineta ministra dr. Kreka, in Mara Držaj, študentka medicine. Oba sta delovna člana tukajšnjih slovenskih katoliških društev. Čestitamo!

(Nadaljevanje s 1. strani)

vana. Neko letalo je bilo prisiljeno da se je spu-stilo in pristalo na ozemlju neke nevtralne države. Posadka letala je nepoškodovana. Najbližji sorodniki posadke letala so bili obveščeni o tem dogodku.

Newyork, 21. okt. t. Associated Press: Ponoči so angleški bombniki srdito napadli Berlin. To je bil eden najhujših napadov, kar jih je v sedanjih vojni angleško letalstvo napravilo. Napad se je začel koj po polnoči in je trajal več ur. Več stanov-janskih hiš je bilo porušeni.

Stockholm, 21. okt. t. Associated Press: »Afton-bladet« poroča iz Berlina, da je bil sinočni letalski napad na Berlin izredno srdit. Angleški bomb-niki so vrgli mnogo eksplozivnih in zažigalnih bomb največjega kalibra. Bombe so padale na različne predele Berlina. Dopisnik je po bombardir-anju obiskal nekatere kraje in pravi, da so bombe povzročile velika razdejavanja. Uradno poročajo, da je bilo kakšnih 20 ljudi ubitih in ranjenih. Angleški bombniki so prihajali nad Berlin z več strani v zaporednih valih. Angleži so se skrivali za obla-ki, ki so ležali nad Berlinom.

Amsterdam, 21. oktobra. AA. DNB: Po poro-čilih agencije ANP so britanski letalci snoči po-novno bombardirali središče Rotterdama z bom-bami težkega kalibra. Ranjenih je bilo 6 oseb med njimi dve zelo težko. Po pisanju holandskega tiska so angleški letalci snoči vrgli tri bombe tudi na Monster, ki je v vojaškem pogledu popolnoma ne-pomemben kraj. Pri tej priliki je bilo ubitih 6 oseb pa tudi gmotna škoda je znatna. Ena zažig-alna bomba je padla na neko hišo, prebila streho, ter ubila v postelji neko tri in pol letno dekletce.

Sporazum z Nemčijo glede prometa s Poljsko

Belgrad, 21. oktobra. AA. Obveščajo se zain-teresirani izvozniki in uvozniki, da je bil s pred-stavniki nemških deviznih oblasti dosežen spo-razum tako o likvidaciji starih terjatev in dolgov iz blagovnega prometa s prejšnjo Poljsko, kakor tudi o ureditvi plačevanja za nove posle. Po do-seženem sporazumu je treba razlikovati tri plačil-na področja: priključeni kraji k nemškemu rajhu (Prusija, Gornja Sleziya, bivša avstrijska Sleziya, provinca Poznanj in področje bivšega svobodnega mesta Gdanska, kakor tudi področje Lodža), poljski guvernement in kraje, ki so bili priključeni SSSR. Za priključene kraje je določeno: Stare ju-goslovanske obveznosti (pred 30. septembrom 1940) se bodo likvidirale s tem, da se položijo dolžni zne-sek v dinarjih pri Narodni banki kr. Jugoslavije v razmerju 100 zlotov za 830 din. Jugoslovanski iz-vozniki bodo dobili za svoje stare terjatve odgo-varjačo vrednost v dinarjih preko starega računa nemških mark s tem, da bodo tudi v tem primeru dobili isti dinarski znesek, ki bi ga morali dobiti po prejšnjem režimu. Vse nove transakcije s temi kraji bodo likvidirane po nemško-jugoslovanskem kliringu kakor tudi ostale transakcije z nemskim rajhom. Plačilni promet z guvernementom bo po-tekal takole: Vse stare obveznosti in terjatve se bodo likvidirale preko posebnih likvidacijskih ra-

čunih, pri čemer bodo domači uvozniki pokrili svoje obveznosti po prejšnjem režimu, po katerem bodo izvozniki plačevali svoje stare ter-jatve. Izvoznikom bodo račun izplačani po krono-loškem redu v mejah razpoložljivih sredstev pri dinarskem likvidacijskem računu v Belgradu. Za plačevanje uvoza ter za plačevanje izvoza je do-ločeno razmerje med zlatom in dinarjem na 830 dinarjev za 100 poljskih zlotov. Novi posli z gu-vernmentom (začetni s 1. oktobrom 1940) se bodo likvidirali po posebnem računu v nemških markah, ki bo odprt pri nemški obratunski blagajni v Ber-linu. Pri pokritju obveznosti in pokritju terjatev se bo upošteval tečaj 17,82 din za eno nemško marko s tem, da se bo denar izplačeval izvoznikom po kronološkem redu v mejah razpoložljivih sred-stev v Belgradu. Za nove transakcije je prav tak-tudi določeno razmerje med nemško marko in poljskim zlotom, ki znaša 200 zlotov za 100 nem-ških mark, v kolikor bi imele posamezne tvrdke stare posle s področji, ki so bila priključena SSSR, je potrebno, da za vsak konkreten primer dobe po-sebno odobrenje od deviznega ravnateljstva na-rodne banke, glede načina plačevanja odnosno izterjanja. Toda vse nove transakcije s teh pod-ročij bodo tretirane kot transakcije s SSSR. (Iz deviznega ravnateljstva Narodne banke.)

Položaj na jugovzhodu

Nemški tisk pohvalno piše o govoru jugoslov. zunanjega ministra
V Turčiji govorijo o skorajšnji spremembi vlade v Bolgariji

Nemški tisk o trgovskih odnosih z Jugoslavijo

Berlin, 21. oktobra, b. Ves narodno-socialistični tisk v uvodnih zvezkih s simpatijami poroča o izjavi jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Aleksandra Cincar Markovića ob priliki sklenitve jugoslovansko-nemške trgovinske pogodbe. Tudi berlinski uradni krogi poudarjajo danes pomen te pogodbe, ki je vsakogar znak dobrih odnosov, ki vladajo med Jugoslavijo in Nemčijo. Ta sporazum pa naj obenem služi kot primer drugim državam, da državi osištja Nemčija in Italija želita prijateljsko sodelovanje s svojimi sosedi. Ta dogodek je tako značilen, da bi ga morali videti tudi ljudje z druge poloble, ker naš red in odnosi ne izgledajo tako kakor jim tam prikazujejo, poudarjajo berlinski časopisi. Najboljši dokaz za to je izjava jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Aleksandra Cincar Markovića, ki jo je dal po podpisu sporazuma. Jugoslavija ima v Nemčiji sigurno trg za svoje blago in sicer ne zaradi konjunktive, temveč ker so ji zagotovljene cene, ki jih nikjer na svetu ne bi mogla doseči. Ta izjava dokazuje, da mi ne odvezemo blaga drugim narodom, temveč da delamo na napredku za izmenjavo tega blaga. Takšno sodelovanje je postalo sistem osištja, ki je dokazalo vse etično opravičilo. Takšna politika se bo nadaljevala tudi v bodočnosti. V tem smislu delamo v polno paro.

Zadnji razgovori italijanskega ministra za zunanjo trgovino Ricardija v Berlinu so se prav tako vodili v znaku soglasja in čim tesnejšega sodelovanja osištih držav s sosednimi narodi, s katerimi hoče Nemčija izmenjavati blago. Primer Jugoslavije je dober dokaz, ker Jugoslavija ni odvisna od svetovnega tržišča, temveč je z Nemčijo sklenila zadevno pogodbo in dovela dobre uspehe, ki zadovoljuje tako Jugoslavijo kakor tudi Nemčijo, kar izhaja iz izjave jugoslovanskega zunanjega ministra.

Pred novo vlado v Bolgariji

Istanbul, 21. okt. t. Japonska agencija DOMEI poroča: Boj za nadoblast na Balkanu med vele-silama osištja Rim-Berlin na eni ter Anglijo na drugi strani bo v prihodnjih mesecih zavzel tudi na zunanji jasne oblike.

Politični opazovalci so mnenja, da bosta vele-silili osištja Italija in Nemčija, kakor hitro bosta utrdili svojo moč v Romuniji, kar je v glavnem že končano, mislili na to, da raztegneta svoje nadzorstvo tudi nad Bolgarijo. Vsi politični opazovalci v Turčiji so mnenja, da imata Turčija in Grčija pred seboj zelo kritične dneve. V Carigradu so mnogi govorili o prihajanju nemških čet tudi v Bolgarijo. Čeprav za ta poročila ni še nobene osnove, je vendar značilno, da se je šte-vilo raznih nemških in italijanskih turistov in drugih potnikov, ki hodijo po Bolgariji, v zadnjem času zelo pomnožilo.

V Carigradu so prepričani, da bo v Bolgariji v kratkem vladna kriza, kakor hitro se vrne domov kmetijski minister Bagrianov, ki je na daljšem potovanju po Nemčiji in Italiji, kjer je bil sprejet z največjo pozornostjo. Zelo verjetno je, da bo Bagrianov postal novi bolgarski ministrski predsednik in bo njegova vlada čisto

odkrita prešla v tabor Nemčije in Italije, kakor se je to zgodilo z Romunijo. V turških političnih krogih ne izključujejo možnosti, da bo nova vlada takoj zaprosila Nemčijo in Italijo, naj pošljeta v Bolgarijo vojaške inštruktorje, ki bi prevzeli v roke preosnovno bolgarske vojske, in ne dvomijo, da bosta Nemčija in Italija tej prošnji ugodili.

Turški parlament dne 1. novembra

Carigrad, 21. okt. AA. DNB: Dokončno je določeno, da se bo turški parlament sestel 1. novembra. Mislijo, da bo pri tej priložnosti imel predsednik republike varen politični govor.

Italijanski svarila

Grčiji in Turčiji

Rim, 21. oktobra. b. Italijanski tisk pošilja nove opomine Grčiji in Turčiji in jih opozarja, da naj ne napravita tiste napake, ki so jo storile one države, ki so se naslanjale na angleška jamstva.

Na Črnem morju ni nemških podmornic

Bukarešta 21. okt. AA. Rador: Vesti, ki sta jih širila bolgarska lista »Utroc in »Zora« o tran-

sportu nemških podmornic v Konstanco, 30 nemških trgovskih ladij, natovljenih z orožjem ter o prisotnosti ene nemške divizije v pokrajini Ploestija, se demantirajo kot izmišljene. Prav tako se kategorično demantirajo fantastične vesti radijskih postaj v Newyorku in Londonu o nemški eskadrili bombnikov, ki naj bi bila v Galacu ter vesti o nemških pomorskih edineh, katerih naloga je, da se vsidrajo v pomorskih bazah v Črnem morju.

Bukarešta, 21. okt. AA. DNB: Največje podjetje za proizvodnjo mlečnih izdelkov v Bukarešti je postalo snovi žrtve požara. Uničenih je bilo 24.000 kg konzerviranega mleka. Že takoj v začetku preiskave se je potrdilo sum da so židje sami zažgali verjetno zaradi velika zavarovalnine.

Bukarešta, 21. okt. AA. DNB: Od snovi naprej bo Bukarešta vsako noč popolnoma zatemnjena. Od 24 naprej mora biti po vseh hišah in v vseh vozilih tema. Tudi tramvajski promet se bo ob 24 ustavil.

Bukarešta, 21. okt. AA. DNB: Horia Sima je naročil »Križarsko« bratstvo legionarske mladine, da naj organizira vso romunsko mladino od 10. do 18. leta.

Mussolini končal pregled severnih armad

Trst, 21. okt. b. Šef italijanske vlade Mussolini je končal včeraj popoldne inspekcije potovanja po severnih in vzhodnih delih Italije. Pri tej priliki je pregledal čete osme armade. Iz Forlija je odšel v spremstvu ministra za narodno kulturo Pavoinio, državnega podtajnika za vojsko generala Soddu in šefa generalnega štaba fašistične milice Staracea. V Ronchi je prispeel z le-

talom in ga je tam pričakoval poveljnik osme armade bergamski vojvoda. Navzoč je bil tudi prefekt s predstavniki pokrajine. Mussolini je še prisostvoval vsem vojnim vajam, nato je s svojim spremstvom odpotoval z motornim vlakom zopet nazaj v Ronchi, odkoder se je z letalom odpeljal v Forli.

Angleški vojni minister obiskal Be rut

Rim, 21. okt. t. DOMEI: Angleški vojni minister Anthony Eden je danes v spremstvu vrhovnega poveljnika angleške oborožene sile v Egiptu sira Archibalda Wavella danes prišel v Bejrut, in sicer neposredno iz Jeruzalema, kjer je bil včeraj. Eden je takoj imel razgovor z emirjem Ibn Husseinom Abdulhahom, pogovarjem Transjordan-ske dežele. Rimski politični krogi zasledujejo to potovanje angleškega vojnega ministra po Bliznjem Vzhodu z največjim zanimanjem, in izjavljajo, da bo vsak korak, ki bi ga Anglija na Bliznjem Vzhodu podvela, izzval takoj bliskovit odgovor veselih osištja.

London, 21. oktobra, b. Angleški vojni minister Anthony Eden je v četrtek obiskal Jeruzalem. V petek si je ogledal angleško kolonijalno vojsko v pušavi in pa vojsko legijo transjordan-skih sil. V njegovi družbi je bil poveljnik angleških vojskih sil na Bliznjem vzhodu sir Archibal Wavel. V Jeruzalemu je vojni minister pregledal vojašnice. V soboto se je vrnil v Kairo, kjer mu je angleški poslanik priredil svečan banket katerega so se udeležili vsi ministri egiptске vlade. Pri tej priliki so bili razni govori ter je eden izmed egiptskih ministrov v zdravici dejal: Egiptčani smo veseli, da se v Egiptu nahajajo angleške čete.

Stališče Sovjetske Rusije

Pogoji, pod katerimi bi se Sovjeti pogajali z Anglijo

Rim, 21. okt. b. Zaradi ponovnega zanikanja sovjetske agencije Tass piše »Popolo d'Italia«, da pomeni to neuspeh misli, ki jo je imel angleški poslanik v Moskvi sir Cripps, ki je moral pred kratkim obvestiti svojo vlado, da diplomatske razgovore z Molotovim lahko prične šele tedaj, če Anglija prizna priključitev Poljske, Bukovine in Besarabije, Estonke, Letonske in Litve. Dalje mora Anglija vrniti vse ladje in zlato baltskih držav, ki se nabaja v Angliji. Poleg tega je Cripps obvestil lorda Halifaxa, da se prijateljski odnosi med Moskvjo in Berlinom v nobenem oziru niso spremenili, prav tako pa so tudi odnosi med Rimom in Moskvjo dobri, odnosi med Moskvjo in Tokijem pa se že zboljšujejo. Cripps je moral sporočiti Londonu tudi to, da Stalin ne namerava spremeniti svoje dosedanje politike nevtralnosti in da ga niti malo ne navdušuje sporazum med Anglijo, Turčijo in Grčijo.

Neodvisna arabska država?

Ankara, 21. okt. m. V Ankari še vedno vzdržujejo verzije o ustanovitvi posebne neodvisne arabske države, v kateri naj bi se združile Egipt, Sirija, Palestina z Hedžasom, Jemenom in Irakom. Tozadevna pogajanja so še stalno v teku, predvsem med perzijskim prvakov Humavaraina in Egiptom. Pristanek za ustanovitev take države

sta že dala hedžaški kralj in jemenski iman. Sedaj iščejo samo skupne oblike za zadovoljitev vseh verskih in plemenskih interesov posameznih krajev v tej novi državi. Krogi, ki se zavzemajo za ustanovitev nove neodvisne arabske države, iščejo sedaj pristanka za uresničitev svoje zamisli pri Sovjetski Rusiji in Angliji. Pristanek Sovjetske Rusije za ustanovitev nove države je potreben predvsem zaradi njene bližine, kakor tudi zaradi njenih gospodarskih interesov, pristanek Anglije pa zaradi popolne ločitve arabskih elementov od britanskega imperija. Z ozirom na to akcijo se navaja tendenca, da si Sovjetska unija zakurjuje svojo vzhodno pot za izvoz petroleja iz Bakuja na ta način, da bi se transiranska proga od

Kaspiškega jezera do Perzijskega zaliva nevtralizirala z gospodarsko pogodbo med Sovjetsko Rusijo in Perzijo. Na ta način bi prišla Sovjetska Rusija do direktne poti za izvoz svojega petroleja na Daljni vzhod. Dobro poučeni krogi izjavljajo, da je Anglija zaradi svojega težkega položaja pripravljena ponuditi Sovjetski Rusiji sporazum o monopolizaciji celotne proizvodnje petroleja v Iraku in Perziji ter prevzeti licencijo ruskega petroleja potom svojih razpredenih poslov-nih posrednikov za Daljni vzhod.

Stalin taji sestanek s turškim poslanikom

Moskva, 21. okt. AA. Tass: Ameriška agencija »United Press« je priobčila poročilo svojega carigradskega dopisnika, da se je turški poslanik v Moskvi Aktaj 1. oktobra na skrivaj sestel s Stalinom. Tass je pooblaščen izjaviti, da ta informacija ni v skladu z dejanskim stanjem.

Trenja na Daljnem vzhodu

Siam zahteva vrnitev dveh pokrajin od Indokine — Japonci bombardirajo birmansko cesto — Ameriške priprave

Bangkok, 21. oktobra, t. Associated Press: Ministrski predsednik Siama (Thailand) Luang Hipul Songram je imel po radiu govor, v katerem je objavil, da je siamska vlada od francoske Indokine zahtevala, da se ji vrne pokrajini Combodge (izg. Kambodž) in Laos. Siam zahteva, da dobi ob reki Mekhong spet pravilne meje, ki bodo odpravile krivico, ki je bila Siamu storjena. To ozemlje bomo dobili nazaj, je menil predsednik vlade, upamo, da brez prelivanja krvi. Toda če bi bila potrebna sila, jo bo Siam uporabil. Francoska vlada je poslala posebno delegacijo v Siam, da začne pogajanja. Toda siamska vlada to delegacijo sprejela samo pod pogojem, če ima seboj pooblastila, da se pogaja za vrnitev pokrajin Luang, Prabang in Pakse, kakor tudi za novo mejo na reki Mekhong. Ministrski predsednik je pozval ljudstvo, naj ostane mirno, ker bo vlada vse tako uredila, da bo prav. V Bangkoku je včeraj več tisoč ljudi manifestiralo pred vojnim ministrstvom in zahtevalo hitrih odločitev.

Francoska vlada je sporočila siamski vladi, da njenih zahtev ne sprejme in se o njih tudi ne pogaja. Vaak poskus Siamcev, da bi z nasiljem prišli do cilja, bo takoj odbit z oboroženo silo, ki se nahaja v francoski Indokini.

Boj za birmansko cesto

Tokio, 21. oktobra. AA. DNB: Japonska vodna letala so včeraj vdručili napadla birmansko cesto. Imela so nalogo, da v prvi vrsti porušijo mostove. Kljub oblačnemu vremenu se je japonskim letalom posrečilo izvršiti nalogo. Drugod so japonska letala bombardirala več kolon tovornih avtomobilov in jih popolnoma razdejala. Neka druga bombniška eskadrilja je pa ponovno napadla važne tovarne jugovzhodno od Mengtseja in uspešno bombardirala neko municijsko tovarno.

Cungking, 21. oktobra. AA. Reuter: Maršal Cangkajsek, ki se je odločil, da bo obdržal za vsako ceno pot čez Birma, ki je bila odprta pred nekaj dnevi, je poskrbel za potrebne ukrepe proti japonskim napadom iz zraka, ki so se začeli. Vzdržal poti so postavljene protiletalske baterije in pripravljene velike količine gradbenega materiala. Ob poti je ravno tako pripravil mnogo oddelkov delavskih čet. Še ni minilo 12 ur, ko je bila pot odprta, so že Japonci izvršili prvi letalski napad. Po vesti, ki je prišla iz Kunminga, je pod bombardiralo 36 letal na raznih točkah. Japonska letala, ki operirajo iz novih oporišč v Francoski Indokini, so izvršila prav tako hud napad na Kunming, končno točko birmanske poti, kakor tudi na druga mesta v pokrajini Junan. Koshiju, ki je ob železnici v Indokini, je bil tudi bombardiran. Član kitajske vlade Tsinjang Ting Fu je po radiu izjavil: Pot preko Birme bo še naprej ne samo fizična, ampak tudi duhovna zveza med demokratskimi državami.

Vojaške parade na Japonskem

Tokio, 21. oktobra. AA. DNB: Po nedavni demonstraciji japonskega vojnega brodogoja v joko-hamskih vodah se je včeraj vršila v navzočnosti japonskega cesarja velika vojaška parada v Tokiu. Na trgu Jojogi je od ranega jutra defiliralo več kot 50.000 vojakov pod poveljstvom generala kneza Asake. Prišel je tudi cesar in jahal celih 40 minut s svojim spremstvom in tuji vojaškimi atašejimi mimo vojaških formacij. Parade se je udeležilo tudi 200 lahkih in težkih tankov in 500 letal. Ob koncu parade je imel cesar kratek pozdravni nagovor. V imenu vojske mu je odgovoril vojni minister general Tojo. Paradi je prisostvovalo tudi 30.000 sorodnikov padlih vojakov in več kot 100.000 ljudi, med njimi tudi ugledne osebnosti vojske, državne uprave in člani diplomatskega zbora.

Vojna na Sredozemlju

Italijanska poročila

Italijanski vojni poročili

Nekje v Italiji, 20. oktobra. AA. Stefani. Poročilo glavnega poveljstva italijanske oborožene sile 135 se glasi:

V noči 19. t. m. je neka naša skupina težkih bombnikov po dolgem poletu, približno 4.500 km, napadla važno petrolejsko središče na otoku Barveim v Perzijskem zalivu, ki ga posedujejo Angleži. Napadene so bile rafinerije in skladišča olja ter goriva. Napad je uspel in so nastali ogromni požari, ki so se videli zelo daleč. Vsa naša letala so se vrnila.

V Severni Afriki je naša letalstva bombardirala vojaška taborišča v Ea el Rumu vzdolž obale vzhodno od Marsa Matruh, kakor tudi taborišča in letališča v Makenbavzu in v Fuku, kjer je bila bombardirana železniška proga in letališča. V El Dabiju so naša letala bombardirala enake cilje. Vsa naša letala so se vrnila. Sovražno letalstvo je bombardiralo Bardijo in Halfajn, kjer pa ni bilo nobene škode niti žrtev.

Angleško letalstvo je ponovno bombardiralo Benghazi in so letala zmetala veliko zažgalnih in eksplozivnih bomb na pristanišče in na mestno središče, pri čemer je bilo zadetih nekaj hiš v muslimanski četrti. Ni bilo žrtev niti škode na vojaških objektih.

V Vzhodni Afriki je bil odbit s pomočjo letalstva napad, ki ga je poskušal sovražnik s svojimi oklopnimi kolonami na Gerilo. Napad je bil takoj odbit. Sovražna letala so izvršila napade na Todinjak (Rudolfovo jezero), na Baranto, de Camero in Massau. Bila je majhna škoda. Napadi so bili izvršeni tudi na neka druga mesta, ki pa so ostali brez uspehov.

Nekje v Italiji, 21. okt. AA. Stefani. Službeno sporočilo št. 136 italijanskega vrhovnega poveljstva se glasi:

V Severni Afriki je bilo ogledniško delovanje. Sovražnikova letala so izvedla več poletov, ne da bi povzročila kakšno škodo. Ranjeni sta bili dve osebi. Pri spopadu med našimi patrulami in sovražnikovimi avtomobili na meji Eritreje je bil sovražnik prisiljen na umik. Naša letala so bombardirala sovražnikova taborišča v Habasvejinu v Keniji, letališče v Badžiru, in sovražnikove čete, ki so korakale po cesti Badžir—Kerilla blizu Arboja ter konvoj sovražnikovih ladij v Rdečem morju, katerega so spremljale enote angleške vojsne mornarice. Ugotovilo se je, da sta bili pri letalskem napadu na angleško oporišče Perin, o čemer govori poročilo št. 132, potopljeni dve vojni ladiji, ki pripadata lahkim enotam britanske vojsne mornarice iz tega oporišča.

Sovražnikova letala so metala bombe na Decamere, pa ubila eno osebo in 11 ranila. Večinoma so bili to domačini. Škodo trpe le domačinske stavbe. Razen tega so bili napadi na Asmaro, Buro, Adrigat in Masavo. V vseh krajih ni bilo žrtev niti gnozne škode.

Sovražnikovo letalstvo, ki je priletelo čez Švico je napadlo kraje v severni Italiji. V Ve-

Angleška poročila

Kairo, 20. okt. o. Reuter poroča: Dve italijanski motorizirani diviziji sta danes poskušali napredovati iz Sidi Baranija v notranjost Egipta. Oddelki indijskega topništva ter motorizirani angleški oddelki so ta poskus takoj onemogočili ter nasprotniku prizadejali hude izgube.

Kairo, 22. oktobra. AA. Reuter. Izšlo je uradno poročilo, po katerem so angleška letala bombardirala sovražnikove objekte v Bengaziju in Barki ter v Halfaji blizu Solluma, druga skupina bombnikov pa je napadla Marizo na Dodekanezu. Britanska letala so bombardirala tudi Diredavo.

Company's ustreljen

Berlin, 21. okt. t. DNB. Iz Barcelone poročajo, da je bil Company's, bivši voditelj Kataloncev in tudi predsednik katalonske republike za časa državljanske vojne, ustreljen v ječi Monjuich. Obsojen je bil na smrt od vojaškega sodišča.

Gospodarstvo

Zaključek pogajanj z Nemčijo

Poročali smo že, da je bil v soboto podpisan zaključni protokol 12. zasedanja jugoslovansko-nemškega odbora. Ob tej priliki je izdal posebno izjavo naš minister zunanjih zadev g. dr. Aleksander Cincar-Marković. Obenem pa je dal tudi trgovski minister g. dr. Andrej izjavo, iz katere posnemamo:

Zasedanje mehanega odbora je trajalo štiri tedne in je obravnavalo važna vprašanja. Kot je naša javnost že obveščena, je tečaj marke zvišan na 17,82 din in je tako marka izenačena z dinarsko pariteto do ostalih klirinških valut. Nemci so šli tu na roko naši delegaciji, da ne sme novi tečaj veljati za prej zaključene posle, tako da je odstranjena nevarnost za naše uvoznike, da bi morali plačevati večje vsote v dinarjih za svoja dolgotrajna. Vprašanja preferencijala, katerega so nam Nemci plačevali za nekatere naše kmetijske proizvode kot dodatek ceni, je rešeno na ta način, da je uveden prehodni režim, ki bo trajal do 1. aprila 1941, tako da bodo preferencijali šele po tem roku izgubili svoj pomen. Za časa prehodnega režima bodo preferencijali postopno zmanjševani od njih popolne ukinitev. Ukinitev preferencijala je proizvod uvidenosti obeh strani, ker so danes preferencijali po prenehanju svetovnega tržišča nesodobni. Nemci so obljubili, da bodo pri ugotavljanju svojih cen vpoštevali višino, ki nam omogoča plasman.

Ob ugotavljanju kontingentov z obeh strani sta obe delegaciji vpoštevali predhodno zadovoljivost naših potreb. Kjer nimamo izvoznega preseška, ni bilo določenih nobenih izvoznih kontingentov. Letos je n. pr. pšenica izpadla iz načrta našega izvoza v Nemčijo, ker je bila vpoštevana naša slaba žetev. Pri vseh onih predmetih, kjer so naše izvozne možnosti manjše kot lanskega leta, so zmanjšani tudi izvozni kontingenti. Do povečanja izvoznih kontingentov je prišlo v onih primerih, kjer so naše izvozne možnosti večje n. pr. s koruzo. Tudi je prišlo do povečanja kontingentov v onih primerih, kjer smo izgubili druga tržišča in sami šli na nemško tržišče. Tako bo letos izvoz gradbenega lesa, ki je izgubil trg v mnogih državah, odrezal znatno boljše kot lani.

Tudi za uvoz iz Nemčije so določeni kontingenti v važnejših proizvodih, zlasti za uvoz premoga, železa in železnih proizvodov. Mnoge od teh kontingentov so nam Nemci sami povišali vpoštevajoč, da so nam vojne razmere onemogočile nakupe drugod.

Tudi v ostalih vprašanjih je bila dosežena soglasnost. Nemčija nam je obljubila, da bo opustila naše blago, ki je bilo v okupiranih krajih v času vhoda nemških čet v Holandijo, Belgijo, Francijo in Norveško. Ravnotako so zaključili plačilni sporazumi za Belgijo, Norveško in generalni guvernerman Poljsko.

Svojo izjavo je g. minister končal takole: Na koncu želim izraziti svoje zadovoljstvo, da je v teh težkih časih doseženo polno soglasje v vseh gospodarskih vprašanjih, ki interesirajo našo državo in Nemčijo. Ne dvomim, da bo duh, ki je bil sedaj pri teh odnosih, tudi nadalje ostal glavno obeležje vseh gospodarskih sporazumov obeh držav.

Konec zasedanja lesnega odbora na Dunaju

Pretekli teden se je zbral na Dunaju jugoslovansko-nemški odbor za les, katerega zasedanja so se udeležili tudi nekateri slovenski industriji, pa tudi g. dr. Adolf Golja, glavni tajnik Zveze industrije. Razprave tega odbora so bile v soboto zaključene.

Potek razprav je pokazal, da obstoja obojestranski interes na poglobitvi medsebojnega kupčijskega prometa v lesu. Odbor se je pečal v prvi vrsti s cenami našega lesa za uvoz v Nemčijo. Od zadnjega zasedanja odbora, ki je bil na Bledu, se je položaj bistveno izpremenil in Nemčiji so dane velike možnosti za nabave lesa v nordijskih državah, ki so odrezane od svojega najvažnejšega trga, angleškega. Zaradi tega izpremenjenega položaja in deloma tudi zaradi izpremembe tečaja marke so bile cene znižane in sicer za nove vrste blaga, ki najbolj interesira Slovenijo, takole: za deske kakor padejo od žage na 40 do 46 mark, za trame 27—29, za late 35—42 mark (pod 3 m dolžine 26—30 mark) in deske za zaboje 30 do 35 mark. Važno je, da je odbor proučeval tudi vprašanje možnosti izvoza delov za zaboje v Nemčijo, toda tu je mnogo težav, katere je treba predhodno odstraniti, zlasti pa so te težave dane z visoko nemško uvozno carino.

Glede kontingentov, ki so tvorili drugi del razprav, je omeniti, da je pričakovati njih znatno zvišanje, seveda v kolikor bodo lahko naši izvozniki te kontingente zaradi stalno naraščajočih cen lesa na panju ter proizvodnih stroškov mogli izkoristiti.

Določitev cen jedilnega olja

Kralj, banska uprava — referat za kontrolo cen razglašja:

Na osnovi čl. 3, štev. 4 Uredbe o kontroli cen od 4. II. 1940 je urad za kontrolo cen v Belgradu odredil za celo svoje področje sledeče prodajne cene za jedilno olje (izvzemši oljivo olje).

Trgovci na veliko izračunavajo svojo prodajno ceno na osnovi te-le kalkulacije:

1. Cena franko vsaka razkladalna postaja v državi, vključno sod od 200 kg in 5% davka na poslovnih promet je 20,79 din.

2. Efektivni stroški prevoza od postaje do lastnega skladišča ... din.

3. Trošarina in občinska davščina ... din.

Na tako ugotovljeno efektivno nabavno ceno se sme pribiti največ 5% brutozasluga. Izračunjevanje cene se ne sme zaokrožiti navzgor. Trgovci na veliko morejo olje prodajati po tako izračunani ceni takoj — dolžni pa so istočasno poslati gorjo kalkulacijo (na predpisani tiskovini v dveh izvodih) kj. banski upravi — referatu za kontrolo cen v Ljubljani v pregled in odobritev.

V dokaz pod 2. in 3. kalkulacije navedenih stroškov, morajo priložiti službeno potrjeno občine ali okrajnega načelnstva, da ti stroški odgovarjajo dejanskim razmeram.

Banska uprava bo v roku treh dni te prijave kontrolirala in kalkulacije popravila ali pa odobrila.

Trgovci na debelo iz dravske banovine morejo nabaviti olje iz tvornic samo po prehranjevalnem zavodu v Ljubljani, Knafljeva ulica 9.

Trgovci na veliko smejo detajlistom prodajati olje samo po na spredaj naveden način ugotovljeni ceni, vključno sod od 200 kg. V primeru, da prodajo manjše količine — smejo pridržati sod v kritje kala.

Posebna navodila glede oddaje jedilnega olja od veletrgovca na maloprodajalca bo izdal banovinski prehranjevalni zavod v Ljubljani.

Za pospešitev tovarnega prometa

Belgrad, 21. oktobra. AA. Pred pričetkom jesenskega prometa so državne železnice podvzele več ukrepov, da bi se prevozilo blago, zlasti tisto, ki je ljudstvu najbolj potrebno. Sem spada v prvi vrsti prevoz življenjskih potrebščin, kakor sadje, žitarice, povrtnina in drugi kmetijski proizvodi kot hmelj, sladkorna pesa, tobak itd. Poleg tega se prevažna v tem času tudi sveže meso, živina, perutnina, kurivo itd. Ker železnica razpolaga z omejenim številom železniških vagonov, s katerimi nikakor ne more zadostiti potrebam zaradi sedanjih prilik, je vsakogar dolžnost, da se točno drži železniških predpisov za nakladanje in razkladanje blaga, da se tako pospeši promet vagonov. Danes morejo biti vsi železniški vagoni v stalnem obratu in od tega je odvisna zadovoljitev potreb in hitra preskrba vagonov. Zato je dolžnost vsake stranke, da skrbno prijavi vsak odvoz. Če vnaprej se mora sporazumeti z vsemi merodajnimi činitelji o prevozu blaga, da bi se tako izognili raznim neveščostim pri nakladanju. Zato železnica uprava prosij za sledeče:

1. Vagone je treba čim prej naložiti ali pa izprazniti, in sicer po možnosti pred iztekom odredjenega roka.

2. Vagone je treba pravočasno naročiti pri postajnem načelniku in to samo toliko, kolikršna je resnična potreba. Če se ne more zaradi kvare preskrbeti tistih vozov, potem naj se stranke poslužijo vozov druge vrste.

3. Treba je gledati na točen dovaj in odvoz blaga. Čim je vagon preskrbljen, je treba takoj začeti z nakladanjem, odn. razkladanjem.

4. Pri nakladanju in razkladanju je treba paziti, da se vagon ne pokvari.

5. V odprte vagone se sme nakladati samo do dovoljenega profila in to tako, da se tovor spotoma ne premika.

6. Izkoristiti je treba tovarno težino vagona.

7. Izogibati se je ponovne izločitve vagonov.

8. Na vicinalnih progah naj se z nakladanjem, odn. razkladanjem konča pred prihodom tovarnega vlaka.

9. Za nakladanje in razkladanje vagonov ni nobene prekinitev. Naklada in razklada se lahko v nedeljo in na praznik, če pa je treba, tudi ponoči.

10. Tovorne liste in spremne dokumente je treba kar najskrbneje izpolniti, da bi se tako izognilo reklamacijam in pojasnjevanju.

Finančne težave banovine Hrvatske

V zagrebških vodilnih dnevnikih je izšel namah članek o finančnih težavah banovine Hrvatske. Članek je očitno priprava na to, da se bo moral proračun banovine Hrvatske povečati. Kajti računati je treba s povišanjem materialnih izdatkov zaradi višjih cen za okoli 70 milij. din, ravno toliko bodo zahtevali tudi povišani uslužbenki prejemki. Ker pa je računati na nadaljni dvig cen, bo treba za uslužbenske prejemke še okoli 100 milij. din, tako da bo moral proračun biti povišan za okoli 250 milij. din.

Zanimiva je primerjava med državnimi in banovinskimi financami. Država je v prvih 5 mesecih proračunskega leta pobrala okoli 800 milij. din ali 16% več kot je bilo proračunano, dočim je banovina Hrvatska pobrala okoli 200 milij. din manj kot je bilo proračunano. Razen taks dohodki banovine Hrvatske niso dali pričakovanega donosa. V prvih 6 mesecih bi morali znašati dohodki po proračunu okoli 714,5 milij. din, dejansko pa so znašali samo 518 milij. din. Neposredni davki bi morali dati 312, dali so samo 215, banovinske doklade bi morale dati 34,5, dale so samo 22 milij. din, od 95 milij. din proračunskih trošarin je bilo pobranih samo 61. Le takse so dale 172 milij. proti proračunanih 145,5 milij. din. Zlasti se opaža majhen donos zemljarine ter prispevek od občin tudi ne prihaja v zadostni višini, čeprav so občine po banovini zelo razbremenjene. Na vsak način smatrago zagrebški listi, da je potrebno najti banovini Hrvatski nove vire dohodkov in je treba zaradi tega čimprej izvesti revizijo finančne pogodbe. Banovina Hrvatska zahteva zase najprej vse neposredne davke vključno davka na neposredni promet, zaostanke na neposrednih davkih, vse trošarine. V prvi polovici proračunskega leta je bilo pobranih državnih davkov na Hrvatskem 289 milij. din, od tega 162 milij. din neposrednih davkov 120 milij. din, trošarin in 4 milij. din raznih taks. Tako nam je pričakovati v kratkem novih finančnih pogajanj glede razdelitve državnih dohodkov.

Določitev novih plač za tesarsko stroko v Sloveniji

Od Delavske zbornice smo prejeli:

V smislu sklepa druge poravnalne razprave med delojemalci in delodajalci tesarske stroke so se sestali danes pri Inspekciji dela zastopniki Združenja tesarskih mojstrov za dravsko banovino z zastopniki delavskih strokovnih organizacij (Jugoslovanske strokovne zveze, Narodne strokovne zveze in Zveze združenih delavcev) ter so določili sledečo novo tarifo za tesarsko stroko:

Vsa tesarska podjetja se razdele v tri razrede in sicer spadajo:

I. razred podjetja v Ljubljani, Mariboru in Celju ter v kamniškem, kranjskem, laškem, ljubljanskem, radovljanskem in škofjeloskem okraju.

II. razred kraji Dravograd, Gornji grad, Lendava, Ljutomer, Murska Sobota, Ptuj, Slovenjgradec ter okraji mariborski desni in levi breg, brežiški, kočevski, krški, litijski-logaški in novomeški. Vsi ostali okraji pa spadajo v III. razred.

Nove mezde, ki stopijo v veljavo naknadno s 11. oktobrom 1940, so sledeče:

Za tesarje do 12 mesečne prakse v III. razredu 5 din, v II. razredu 5,25 din in v I. razredu 6,25 din.

Za tesarje po 12 mesečne prakse pa v III. razredu 5,50 din, v II. 5,75 din in v prvem polovica 7,25 din, ostala polovica 7,75 din.

Predstavniki delodajalcev so izrazili svojo pripravljenost za ureditev službenega razmerja v tesarski stroki s posebno kolektivno pogodbo ter se bodo najbrž že v kratkem začeli tozadevni razgovori.

Bilanca Drž. hip. banke

Drž. hipotekarna banka izkazuje za 30. september naslednje bilančne postavke (vse v milij. din, v oklepajih podatki za 31. avgust):

Aktiva: Gotovina in blagajniški zapiski 576,4 (601,45), posojila: hipotekarna 1716,5 (1.715,7), na dohodek in doklade 2.094,1 (2.021,8), vodnim zadrugam 25,1 (25,1), lombardna 31,1 (29,96), menično hipotekarna 59,06 (60,76), menična 44,97 (50,8), eskont dr. bonov 273,5 (286,24), tek. računi min. financ 863,4 (817,25), razni tek. računi 5.788,67 (5.209,54), vrednostni rez. sklada 354,8 (353,74), vrednostni skladi za zavarovanje bančnih zgradb 1,9 (1,9), vrednostni papirji 1.205,5 (1.201,4), nepremičnine 206,4 (204,44), razna aktiva 153,7, bilančna vsota 13.395,2 (12.732,5), izven bilančne postavke 11.319,2 (10.865,94).

Pasiva: samostojni skladi 592,6 (599,35), razni skladi 1.870,2 (1.820,95), glavne javnih ustanov 545,57 (544,85), hranilne vioge 1.117,7 (1.123,1), tek. računi min. financ 79,8 (68,3), razni tek. računi 7.293,55 (6.712,8), zastavni listi in obveznice v obtoku 606,7 (606,7), predjudni in depoji bank 234,3 (238,56), rezervni sklad 417,4 (416,7), sklad za amortizacijo bančnih zgradb 70,1 (70,1), sklad za zavarovanje bančnih zgradb 2,7 (2,7), pokojninski sklad bančnega osebja 18,1 (17,8), razna pasiva 546,3 (520,5), bilančna vsota 13.395,2 (12.732,5), izvenbilančne postavke 11.319,2 (10.865,94) milij. din.

Kaznovana, ker je zvišala najemnino

Celje, 21. oktobra.

Pri okrožnem sodišču v Celju v prizivni razpravi je bila obsojena Voniš Marija, hišna posestnica v Celju po čl. 11 uredbe o pobijanju dražnje in brezvestne spekulacije na 10 dni zapore in 300 dinarjev denarne kazni nepojasnje.

Voniš Marija je v nasprotju z gornjo uredbo v času od 1. 10. 1939 do 1. 4. 1940 zvišala najemnino svojim najemnikom mesečno od 350 na 400 din.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

Zemljiška knjiga je ta mesec do 18. zaznamovala 58 kupnih pogodb za celotno kupno vrednost 4.136.758 din. Mnoge kupne pogodbe datirajo še iz prejšnjih mesecev in so bile predložene šele ta mesec za prenos lastnine na kupce. Te dni so bile zaznamovane nekatere večje kupitje, tako:

Ljudska posojilnica v Ljubljani je med drugimi prodala: Justu Gabrijelečiču, stavbeniku v Ljubljani, Kersnikova ulica št. 5 nepremičnino vl. št. 40 k. o. Poljanskega predmestja, obstoječe iz hiše ob Poljanski cesti in Strossmayerjevi ulici, za kupnino 700.000 din. Stavbišče in parcela merita skupaj 1718 kv. metrov, dalje je ista posojilnica prodala Tatjani Bassinovi in dr. Egonu Bassinu, zobozdravniku v Ljubljani parcelo št. 206-10 vrt iste k. o. v izmeri 92 kv. metrov za 18.000 in naposled Franciški Ranžingerjevi, posestnici in gostilničarki v Zagorju ob Savi parcelo št. 149-1 k. o. Gradsko predmestje v izmeri 495 kv. metrov za 61.875 din.

Pevce Karol, posestnik v Podsmreki št. 5 pri Brezovici je prodal Viktorju Zajcu, mizar-skemu mojstru v Ljubljani, Gnidovčeva ulica parcelo št. 280-8 k. o. Petersko predmestje 1. del v izmeri 748 kv. metrov za 32.000 din.

Mathian Ela, posestnica Ljubljana, Drenikova ulica št. 31 je prodala Alojziju Mrharju, posestniku Ljubljana VII, Celovška cesta št. 80 parcelo št. 35-3 k. o. Vižmarje v izmeri 127 kv. metrov za 15.000 din.

Jare Karol, posestnik Ljubljana, Hradeckega cesta št. 35, je prodal Ani Strukljevi, Zapuška ulica št. 8 nepremičnino vl. št. 1048 k. o. Karlovskemu predmestju, obstoječo iz hiše z gospodarskim poslopjem in vrtom za 160.000 din.

Hiša usmiljenih sester sv. Vincencija Pavel-skega, hiralnica sv. Jožefa v Ljubljani, Vidovdanska cesta št. 9 je prodala inž. arh. Milki Bahovec, posestnici v Ljubljani, Sv. Jakoba trg št. 7 parcelo št. 693-19 in št. 693-20 k. o. Brinje v skupni izmeri 1.885 kv. metrov za 78.905 din.

Dečman Anton, posestnik Ljubljana, Ambrožev trg št. 10 je prodal ge. Tereziji Gabrijelečičevi, zasebnici Ljubljana, Poljanska cesta št. 12 parcelo št. 186-13 k. o. Poljanskega predmestja ob dr. Zarnikovi in Ciril Metodovi ulici v izmeri 570 kv. metrov za 250.000 din. Kvadratni meter je bil nad 400 din. Sploh je svet v tem predmestju v cenah postal zelo drag.

Cerin Anton, posestnik v Štepanji vasi št. 36 je prodal Francetu Žitniku, posestniku v Štepanji vasi št. 16 parcelo št. 106-2 k. o. Štepanja vas v izmeri 2.709 kv. metrov za 16.254 din. Kvadratni meter je bil po 6 din.

Sibelj Avguštin, zidar in posestnik v Komeniji št. 5 je prodal Francetu Faturju, kmečkemu delavcu v Švici in Mariji Permetovi, služkinji na Dobrovi nepremičnino vl. št. 262 k. o. Podsmreka (hiša št. 32 v Podsmreki in vrt) za 15.000 din.

Plačilni promet z Dansko. Devizno ravnanje-stvo Narodne banke je izdalo okrožnico št. 103 glede ureditve plačilnega prometa z Dansko. Sporazum loči trgovino pred 11. oktobrom od trgovine po 11. oktobru, torej z dnem podpisa pogodbe o plačilnem prometu. V novem prometu velja tečaj 860,35 din za 100 danskih kron. Za stare obveznosti bodo odprti posebni likvidacijske računi. Pri njih znaša tečaj 10,62 din za eno dansko krono. Kontrola uvoza iz Danske ostane še naprej v veljavi.

Prijava smrekovega žamanja. Ravateljstvo za zunanjo trgovino v Belgradu poziva ponovno vse izvoznike lesa in žagarje, da ji pošljejo brzojavno ponudbe za odpadke pri žaganju smrekovega lesa z navedbo razpoložljivih količin in prodajnih cen franko nakladalna postaja. Navede naj se, koliko blaga bodo imeli na razpolago v prihodnjih dveh mesecih. Ravateljstvo polaga važnost na to, da dobi ponudbe tudi od najmanjših žag, ki imajo na razpolago katere koli količine. Ako bi taki mali žagarji ne imeli na razpolago toliko blaga, da bi mogli ponuditi cel vagon, priporoča ravateljstvo, da se po dva ali trije žagarji združijo in stavijo skupno ponudbo. Na to v prav posebn. meri opozarjamo lastnike malih žag.

Zgradba železobetonskega mostu čez Savo pri Krikem je ponovno razpisana za 6. november, vendar brez dobave betonskega jekla in njegovega dovoza do postaje Videm-Krško.

Društvo gospodarskih svetovalec v Ljubljani. Pretekli teden je bil v Ljubljani v Trgovskem domu sestanek gospodarskih svetovalec, na katerem je bilo sklenjeno, da osnujejo gospodarski svetovalec v Sloveniji lastno strokovno organizacijo, ki bo skrbela za povečanje strokovne usposobljenosti svojih članov ter bo zastopala vespovsod stanovske interese tega najmlajšega stanu.

Panonijski d. d. Belgrad. Za člana uprave sta bila izvoljena Drag. J. Simić in Ilija K. Pantić iz Belgrada, za podpredsednika uprave pa Drag. J. Simić.

Mestna hranilnica v Dubrovniku se je fuzionirala s Hranilnico banovine Hrvatske.

Trgovinskoindustrijska zbornica v Splitu. Upokojen je tajnik Trgovinsko-industrijske zbornice v Splitu g. Sava Bošković, ki je delal 15 let v zbornici.

Prepoved izvoza kož drobnice. Iz Belgrada poročajo, da se v merodajnih krogih proučuje vprašanje morebitne prepovedi izvoza nekih vrst kož drobnice, v prvi vrsti ovčjih in jagnječkovih. Tudi se preizkujejo tehnične možnosti, kako izvažati kože brez volne v inozemstvo.

Tehnika in gospodarstvo. Številka te revije, ki jo izdaja Socialnoekonomski inštitut v Ljubljani, za september-oktober, prinaša članek dr. C. Nagodeja, o načrtnem gospodarstvu. Miloša Krotke, o zaslužku in življenjski ravni delavstva papirnice v Vevčah. Dolar-Mantuanijeve, o kamolomih iz okolice Drenovega grča pri Vrhniki, in dr. Lavriča, o lesu v mednarodni trgovini, poleg tega še obdelavo etati-stike tujeve v naši državi, ter knjižna poročila in bibliografijo.

Glasišč zadržanja aktuarjev kraljevine Jugoslavije, prinaša v številki 3-4, za leto 1940, članke: Dr. Vraniča, o vojnem riziku v življenjskem zavarovanju. Ing. Rečnitzerja, o odbitku za zmanjšanje vrednosti v elementarnem, posebno pa v požarnem zavarovanju Koeplerja, o predočevanju Charlier-ovih poljubnih funkcij in Brunsovih sumarnih funkcij. Dr. Urbanca, o soudeležbi (samopridržanju) v jamstvenem zavarovanju, ter Premla, o pomorskem zavarovanju.

Prisilno obdelovanje zemlje v Grčiji. Iz Aten poročajo, da je grško kmetijsko ministertvo odredilo prisilno obdelovanje in izkoriščanje vseh razpoložljivih zemljišč. Kmetje morajo v roku treh dni izjaviti, ali bodo obdelavali zemljo, ker jim bo v nasprotnem primeru zaplenjena in za leto dni dana v najem drugim kmetom.

Borze

Denar

Dne 21. oktobra.

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 6.105.923 din, na belgrajski pa: po starem tečaju 408.000 mark, po novem 22.575 mark, 800.000 drahem, 321.732 šv. frankov in 9523 dolarjev. V efek-tih je bilo prometa na belgrajski borzi 3.620.000 din.

Ljubljana — uradni tečaji:
London 1 funt 174,08—178,13
Newyork 100 dolarjev 4425,00—4485,00
Zeneva 100 frankov 1029,00—1039,00

Ljubljana — svobodno tržišče:
London 1 funt 217,05—220,25
Newyork 100 dolarjev 5480,00—5520,00
Zeneva 100 frankov 1271,55—1281,55

Ljubljana — zasebni kliring:
Berlin 100 mark 1772,00—1792,00

Zagreb — zasebni kliring:
Solun 100 drahem 55 blago

Belgrad — zasebni kliring:
Solun 100 drahem 54,65—55,35

Curih. Pariz 9,95. London 17,15. Newyork 431,50, Milan 21,80, Madrid 40, Berlin 172,70, Stockholm 102,85.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 443—446

v Zagrebu 441 denar

v Belgradu 444—445

Ljubljana. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 98 do 100, agrarji 52—53, vojna škoda promptna 443 do 446, begluške obveznice 76—77, dalm. agrarji 70 denar, 8% Blerovo posojilo 99,50 denar, 7% Blerovo posojilo 94,50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 92 denar. — Delnice: Narodna banka 6300—6500, Trboveljska 340 denar, Kranjska industrijska družba (140).

Zagreb. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 97 denar, agrarji 52 denar, vojna škoda promptna 441 denar, begluške obveznice 77 denar, dalm. agrarji 70 blago, 6% šumske obveznice 71 blago, 4% sev. agrarji 51,50—53, 8% Blerovo posojilo 99 denar, 7% Blerovo posojilo 94,50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar 7% stab. posojilo 92 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 192 denar, Trboveljska 340—345, Sladk. tov. Bečkerek 650 denar, Sladk. tov. Osijek 250—260, Osij. livarna 170 denar, Oceania 700 denar, Jad. plova 400 denar, Vukovarska konopljarina 615—625 (620).

Belgrad. Drž. papirji: 7% invest. posojilo 101 do 102 (102), agrarji 54,50 denar, vojna škoda promptna 444—445, begluške obveznice 76,50 den., dalm. agrarji 70—70,25 (70), 6% šumske obveznice 70 denar (70,50), 4% severni agrarji 52,50—53,50, 8% Blerovo posojilo 102,50 denar, 7% Blerovo posojilo (95,75). — Delnice: Narodna banka (6,500), Priv. agrarna banka 198—201.

Drobne novice

Koledar

Torek, 22. oktobra: Kordula, mučenica; Fides (Vera), mučenica.
Sreda, 23. oktobra: Klotilda, mučenica; Jožefina, devica.

Novi grobovi

† V Metliki je mirno v Gospodu zaspala gospa Marta Frane roj. Predovič. Pokopali jo bodo v sredo ob 10 dopoldne. Naj ji sveti večna luč! Zalutajočim naše iskreno sožalje!

Osebnosti

— Diplomski izpit je opravil na višji pedagoški šoli v Belgradu, v odseku za šolske nadzornike g. Slokan Filip, učitelj iz Trbovelj, ki je kot prvi Slovan absolvent tega odseka. Čestitamo!

Pokončujte škodljivce in bolezn

na njivah, v sadovnjaku, v kaščah in v štrahbah-skladščih, vsakovrstno golazen v hišah, stanovanjih, na vaših oblačilih, hišno gobo itd. izključno s preizkušenimi in zanesljivimi sredstvi, ki jih na Vašo zahtevo sestavlja: poobl. agr. Ing. Prezelj, specialist za rastlinske bolezni (fitopatolog), Ljubljana, Wolfova 3, tel. 34-73.

— Redukcija potniških vlakov. V soboto 19. oktobra t. l. je bilo objavljeno, da bo zaradi ojačenega prometa od ponedeljka 28. oktobra t. l. dalje ukinjenih nekaj potniških vlakov. Mišljenja smo, da dan pričetka ukinitve teh vlakov ni srečno izbran. Tri dni nato je praznik Vseh svetnikov, ki pade letos na petek, v soboto je dan vseh vernih duš in sledi nato nedelja. Tudi železniški upravi je dobro znano, kako velik je potniški promet ob prazniku Vseh svetnikov. Letos bo ta promet v navedenih treh dneh prav gotovo še večji. Ape-liramo zaradi tega na železniško upravo, naj se ukinejo vsi v načrtu določeni vlaki v območju ljubljanske železniške direkcije šele po-čenši s ponedeljkom 4. novembra t. l. Naš predlog je lahko izvedljiv že zaradi tega, ker vozi večina vlakov, ki bodo ukinjeni, na stranskih progah ter ne na glavnih, kjer je ojačen to-vorni promet.

— Zapor banovinske ceste. Ker bodo dvignili železniško progo, bo v odseku Duplica — Mengeš, banovinska cesta I. reda, št. 8, dne 22. okt. t. l. ves dan za ves vozni promet zaprta. Za ta dan se bo preusmeril promet in sicer: z Duplice po bano-vinski cesti II. reda, št. 129 v smeri proti Jaršam in Mengšu, iz Kamnika pa čez Moste v Mengeš in obratno. Zapor ceste bo označen na obeh koncih s predpisanimi mednarodnimi znaki.

Pazite kaj pijete!

Zahtevajte vedno našo najboljšo mineralno vodo, ki je obenem tudi zdravilna za razne bolezni srca, želodca, jeter, žolča, ledvic razne katere in čiščenje krvi ter normalizira delovanje notranjih žlez in živcev

ono z rdečimi srci!

— Higijenska razstava v Veliki Dolini. Higijenski zavod je po zdravstvenem domu v Brežicah v dneih 13. do 1. t. m. v šoli v Veliki Dolini priredil higijensko razstavo s predavanji in skioptični-mi slikami. Razstavo je v nedeljo, dne 13. t. m. odprl zdravnik zdravstvenega doma v Brežicah g. dr. Črnelič Stanko in je predaval o temi »Snaga je temelj narodnega zdravja«. Izvajanjem so mu-nogostevilni poslušalci z zanimanjem sledili. Nato je bila vsak večer odprta razstava, začelna sestra iz zdravstvenega doma v Brežicah gđ. Jarnovič Ne-ža pa je predaval o osebnosti in stanovanjski higie-ni, prehrani in negi dojenčkov ter podobno. Ta predavanja so poživile skioptične slike. Izvajanja gđ. Jarnovičeve so navzoči z zanimanjem posluša-li ter se je s svojim jasnim, ljubeznivim in od-ločnim nastopom priljubila vsakomur ter hkrati po-kazala, da so bila predavanja naštudirana prav za kmečki stan, katerega ona prav dobro pozna. Za-četna sestra je bila ljubeznivo sprejeta v hišah, ki jih je iz zdravstvenih ozirov in zaradi potrebnega poduka dnevno obiskovala, ravno zaradi tega, ker je pokazala, da zna ceniti kmečki in revni stan. 18. t. m. je to razstavo zaključil zdravnik iz zdrav. doma v Brežicah g. dr. Peček Jože s svojim pre-davanjem o jetiki. Ta higijenska razstava je bila nujno potrebna in so občani s številnim vsako-dnevnim obiskom pokazali, da so nekaj podobne-ga želeli in se zato za njo zanimali.

— Za delniško sirotišnico v Šmihelu je bila v nedeljo dopoldne na Glavnem trgu v Novem me-stu javna tombola s praktičnimi in bogatimi do-bitki. Odbor sirotišnice se najiskrenejše zahvaljuje vsem darovalcem dobrotkov in denarnih prispev-kov iz Novega mesta. Ljubljane in drugod. Mesto venca na grob pokojnega graščaka gospoda Sta-reta je poklonila odboru za delniško sirotišnico znesek 200 din gosp. Režika Komljanec iz Škocija-

(Nadaljevanje s 5. strani)

nočna akademija. V teh dneh so tekme članstva, zborovanja, spreved, sv. maša in glavni nastop, kjer bo nastopilo članstvo in naraščaj.

Po 6. juliju so odsekove prireditve z okvir-nim programom.

6. septembra pa se pokloni ob prevzemu vla-darskih poslov Nj. Vel. kralju Petru II. velika du-patacija z izjavo vdanosti.

Vsi zastopniki so z odobravanjem sprejeli pri-reditveni program, ki je s tem postal obvezen za vso Zvezo.

Važen je eklep, da bo od lej vsak član dolžan prispevati leto 1 dinar za kritje stroškov Narod-nega odbora. Med sklepi bi bilo om-niti tudi pri-rejanje roditeljskih sestankov in larsih sestankov. Vsak član je dolžan storiti vse, kar je v njegovi moči za treznost naroda, za posvečenje nedelje in za nastop proti preklinjevanju.

Sledilo so še razni sklepi, ki so važni za orga-nizacijsko poslovanje.

Po dvorani se je za tem oglasil fantovska himna, s katero so se zastopniki poslovili od Ljub-ljane z najlepšimi vtisi, da bodo delali po enem sa-mem jasnem nad vse močnem načelu: Neomajna zvestoba Bogu, domovini in kralju.

na, za kar se ji podpisani odbor najpristraneješe zahvaljuje. — Odbor za zgradbo dolenske sirotiš-nice.

— Fotografska razstava v Hrastniku. — Za 100 letnico izuma kaplana J. Puharja, prvega slo-venkega fotografa, bo otvoril Fotoklub Hrastnik, 10. novembra t. l., lastni razstavnji paviljon, ki bo nosil ime »Puharjev dome«.

Letošnja bo otvoritev prve slovenske razstave, za katere kvaliteto jamči že to, da bodo sodelovali na njej odlični mojstri-člani Zveze slovenskih foto-amaterskih društev.

— Pri neredni stolici, napetosti črev zaradi zapeke prav odlično odvajata naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaostanke prebave, nakopičene v črevih. V zdravniški praksi se uporablja »Franz-Josefova« voda s polnim uspehom pri odraslih kakor tudi otrocih.

Reg. po min. soo. pol. in n. zdr. S-br. 15.483. 23. V. 85.

Seveda pa vabi FK Hrastnik k sodelovanju tudi vse ostale slovenske fotoamaterje in poklicne fotografe. Vsek avtor lahko pošlje največ šest slik v primernem formatu, ki naj bodo po možnosti ne-montirane ali pa nalepljene na gladek bel karton, ter na zadnji strani opremljene s običajnimi po-datki, naslovom avtorja in slike, navedbo tehnične-ga postopka, morebitno ceno in pripombo, ali se slika za razstavne namene lahko objavi. Posebnih prijavitelj ni treba izpolniti, prijavitelja pa znaša za avtorje, ki niso člani ZSFAD priključnih edinic, dne 25., in jo je poslati s slikami na naslov: Fotoklub Hrastnik, predsednik Mirko Grešak — Hrastnik. Ta naslov daje tudi vse nadaljnje infor-macije. Zadnji rok je do 30. t. m. Najboljša dela bodo nagrajena z izvirnimi darili, obenem pa dobi kvaliteto najboljše zastopana fotoamaterska edinic-a tudi dragoceno prehodno darilo, ki bo nosilo, kakor dom, ime Ivana Puharja. — Fotoklub Hrastnik.

ZAVEDNI SLOVENCI IN JUGOSLOVANI!

Žrtvujte na nabiralni dan v nedeljo 27. oktobra za božičnico našim bratom in sestram na severni meji! — Vsak naj prispeva po svojih močeh!

— Da boste stalno zdravi, je potrebno, da redno pijete Radensko, ki deluje proti boleznim ledvic, srca proti kamnom, sklerozni, sečni kislini in podobno. Radenska vam obrani zdravje in mla-dostno svežost.

— Popravila vseh ur zopet prevzamem F. Čuden, urar v Prešernovi 1 — specialist za precizijske ure.

— Pet tatvin v enem tednu v Koprivnici. Ka-kor nam poročajo iz Koprivnice, je bilo tamkaj v teku dobrega tedna izvršenih kar pet tatvin. Dne 11. okt. t. l. tatvina najlepše obleke za praznike pri Juriju Klakočarju, Vojsko, pri belem dnevu, ko so domači bili v trgovatvi pol ure od doma; jet-niško obleko je pustil tat na licu mesta in se ob-lekel v obleko gospodarja Jurija Klakočarja. — V ponedeljek dne 14. t. m. so bili orožniki na licu mesta pri okradnem Juriju Klakočarju. Po ugo-tovitvi pokradene obleke in indicijev za tatoma — osumljen je bil neki P., ki je baje ušel iz jetniš-nice v Zagrebu, so orožniki odšli po nadaljnjih poslih. Pa še isti dan je bil okraden Martin Top-lišek, posestnik v Koprivnici št. 25. Tat je vzel na-bito puško dvocevko, dva prstana in žepno uro — in to pri belem dnevu. V torek dne 15. t. m. je bila okradena Marija Moškon, posestnica-vdova, Vojsko št. 18. Medtem ko so domači v družinski hiši večerjali okoli 8. zvečer, je prišel tat v zadnjo hišo in vzel 6000 din, izkupilec za voličke in ne-kaj posojenega denarja. Gospodinja je imela ta-denar pripravljen za zapuščinsko razpravo po mo-žu Jožetu, ki se je imela vršiti dne 21. oktobra, nekaj denarja pa bi morala založiti pri sodnji za-otroke kot dediče po umrlem možu; ostanek bi bila porabila za obleko in obutev sebi in otrokom. Kolika beda in žalost je naenkrat zavladala v hiši! Dne 19. oktobra jutraj med sv. mašo in misijon-sko tridnevnic, katere se je udeležila Katarina Simonišek, vdovljera Uduš se je pri njej doma oglasil tat, ki je vrata dvignil iz stolirjev, vdrl v hišo, tam nabavljajočega se varuha zvezal z vrvmi ter ga zavlekel na sosednji hriček. V hiši in na podstrežju Katarine Simonišek je vse razmetal, po-tem pa izginil neznan kam. Zvezanega fanta so

komaj rešili vezi, v katere je bil povezan! Tat ga je baje tudi s sekuro udaril — tla so okrvavljena! Ljudje pravijo, da so tatovi v najbližji okolici, ki so jim znane razmere v hišah, sicer bi ne vlomili v premožnejše hiše, kjer upajo na bogatejši plen! Mogoče pa gre za organizirano tolpo, s katero utegne biti v zvezi katerikoli domačin.

— Repe in grivo so neznan zlikovec porezali konjem v noči od petka na soboto. Morali so na-kraški velko žime, ker so obiskali hleve skoro po vseh vaseh okoli Brezij.

— Za 3000 din — 8 mesecev. Mali kazenski senat v Ljubljani je obsodil Skofjelčana Jo-žeta Zavrznika na 8 mesecev strogega zapora, ker je 26. avgusta letos v Ljubljani ukradel Ivanu Sitarju 3000 din gotovine. S ponarejenim ključem se je spravljal v Sitarjeve stanovanje. Tatvino je Jože prinal.

Letošnje oktobersko vreme

Ljubljana, 21. okt. Jesenska slana je letos oktobra prvikrat nastopila v petek jutraj. Huiša je bila v so-boto in nedeljo, davi je nekoliko odnehala, toda kljub temu je napravila nekateremu cvetju, ki ni bilo pokrito in ni proti slani odporno, znatno škodo. Tako je posebno dalje popolnoma po-smodila. Za Vse svete bodo rože dragel! Ob ju-tranjih urah že pritiska mraz, ki je bil te dni tako močan, da so začele popolnoma stoječe vode zmrzovali in so se na njih delale ledene skorje. Meteorološki zavod je davi v mestu, kjer vlada med hišami še toplotno zatišje, ta mesec zaznamoval najnižjo temperaturo +1,6° C. Na vrtu ženske bolnišnice ob Stari poti so danes imeli točno 0,0° C. V okolici pa je živo srebro v termometru že zdrknilo nekaj stopinj pod ničlo. Tako je vremenska postaja na aerodromu pri D. M. v Polju davi javila, da je bila tam najnižja temperatura —2° C. V soboto in nedeljo je meteorološki zavod v mestu zaznamo-val najnižje toplotno stanje 0° C. Po poročilih iz Sarajeva, je tam pritisnil mraz in je v ne-deljo bila najnižja jutranja temperatura —3° C. Hudovali smo se prve dni tega meseca dan-deževjem. Do nedelje smo ta mesec zaznamo-vali že 12 deževnih dni s 118,6 mm dežja. Naj-več dežja je padlo 3. oktobra, ko je meteorolo-ški zavod zapisal 28,6 mm dežja. Septembra smo imeli le 10 deževnih dni, toda ti so bili še bogatejši na mokrotli. V teh 10 dne je padlo 226,5 mm dežja.

Lani je sneg zapadel po ravninah, tako v mestu, kakor tudi v okolici 26. in 27. oktobra. Ta sneg je bil težak in je napravil znatno škodo na drevju, ko je lomil veje. Leta 1938 je bil oktober prav lep in brez hušnega mraza, snega in slane. Tudi leto 1937 je bilo v oktobru brez snega. Oktobar tega leta je bil izredno tope-l, najnižja jutranja toplota je bila 20. oktobra, ko je termometer kazal še +0,3° C v mestu. Oktobar leta 1936 je bil v mnogih pogledih ka-tastrofalen. Do 20. oktobra smo imeli 11 dežev-nih dni. Zgodaj je zapadel težak in moker sneg. Snelo je od 7. oktobra do 10. oktobra. Ta sneg je napravil na mnogih krajih veliko škodo. Lo-mil je veje sadnemu drevju. Brzojavne in tele-fonske napeljave so to leto mnogo trpele. Ta sneg je na teh napeljavah v Sloveniji napravil milijonsko škodo. Po mestu je sneg potrgal mnogo raznih žic električne razsvetljave. Tele-fonski naročniki so bili dalj časa brez zvez.

Oktobar je v lokalnem vremenoslovju zna-ko kot mesec z najvišjim mesečnim povprečnikom padavin. Dostikrat se pojavljajo oktobra hude povodnji, ko pade do 300 mm dežja. Opazo-vanja so še v nekaterem pogledu zanimiva. Ok-tobra navadno dežuje prve dneve do srede me-seca, nato slede lepi in sončni dnevi tja do zadnjega. Navadno so še deževni dnevi zadnji trije v oktobru. Kakor vse kaže, bo letošnji oktober še več dni prav lep. Jutraj slana, nato gosta megla, nizka temperatura in visoko baro-metrsko stanje.

Po državi

* Preiskava o trojnem umoru v Banjaluki. V nedeljski številki »Slovenca« smo kratko po-ročali o groznem zločinu v Banjaluki, kjer je doslej še neugotovljeni zločinec umoril boga-tega trgovca Salomona Haima Poljokana, nje-govo ženo in njegovega sina. Ta zločin je silno razburil tamkajšnje prebivalstvo, ki nestrno pričakuje, kdaj bo prijet zločinec. Na kraj zločina je prišel zagrebški daktiloskop Kreč, ki je fotografiral prstne odtise in ugotovil, da je zločin izvršil samo en zločinec. Po okolišči-nah sodeč je bil najprej umorjen Salomon. Na-dalje je ugotovljeno, da je med zločincem in Salomonovo ženo prišlo do hudega boja, ker so roke pokojne žene na večjih mestih pose-

kane do kosti. Prav tako so vidni znaki boja na truplu sina Rafaela. Blagajne zločinec ni mogel odpreti. Odsel je le zlato uro in pa listnico, v kateri je bilo okrog 7000 din. Poli-cija je aretirala več oseb, med njimi tapetnika Mirka Matijevega, čigar delavnica se nahaja na dvorišču Poljokanove hiše, in pa Dragotina Feingolda, ki je bil prej pomočnik pri Poljo-kanu. Trupla umorjenih so pokopali v nedeljo ob velikanski udeležbi prebivalstva. Po po-grebu je policija nadaljevala s preiskavo. Ve-liko pozornost je v Banjaluki izzvala vest, da so policijski stražniki pripeljali na policijo in tam zadržali znanega banjalškega posesta ka in rentirja Ramizbega Begovića in glavnega tajnika Zdrženja gostilničarjev za vrbsko banovino in urednika »Ugostiteljskega glasni-ka« Pera Rebrina. V interesu preiskave poli-cija ne daje nobenih obvestil. Policija je v nedeljo zaslila še več ugodnejših oseb, kar je seveda izzvalo veliko pozornost. Vse banja-luško prebivalstvo nestrno pričakuje, kaj bo spravila na dan preiskava.

* Zdržištev planinskih društev Bosne in Herce-govine s Hrvatskim planinskim društvom. Pretekli petek je bil v Sarajevu občni zbor Društva planin-cev v Bosni in Hercegovini, ki se ga je udeležilo okrog 300 članov. Na občnem zboru je bilo soglas-no sprejeto, da se Društvo planincev Bosne in Her-cegovine združi s Hrvatskim društvom v Zagrebu.

Ljubljana, 22. oktobra

Gledališče

Drama. Torek, 22. okt.: »Razvalina življenja«. Red B. — Sreda, 23. okt.: »Pohujšanje v dolini šentflorjanske. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Četrtek, 24. okt.: »Revizor«. Red A. — Petek, 25. okt. ob 15: »Romeo in Julija«. Di-jaska predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol. — Sobota, 26. okt.: »Skrivallnice«. Izven.

Opera. Torek, 22. okt.: »Fidelio«. Red Torek. — Sreda, 23. okt.: »Jenufa. Red Sreda. Gostova-nje Elze Karlovčeve in Josipa Gostiča. — Petek, 25. okt.: »Figarova svatba«. Red Premierski.

Radio Ljubljana

Torek, 22. oktobra: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Mandoline in balalajke (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert rad. orkestra — 14 Poročila — 14.15 Solska ura Ob 40-letnici gluhonemnice (g. Zdravko Omerza) do 15 — 18 Solistični koncert: violon-cello (g. prof. Sedlbauer — 18.40 Viri in izraba energije (g. prof. Miroslav Adlešič) — 19 Na-povedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.40 Plo-šče — 19.50 Gospodinja posvetovalnica (ga. Helena Kelhar) — 20 Okrogli napavi (plošče) — 20.30 »Pisana majolka«. Jesenski narodni spored. Sodelujejo: Radijski komorni zbor in rad. orkester Dirigent D. M. Šijanec — 22 Na-povedi, poročila — 22.15 Lahka glasba (plošče).

Drugi programi

Torek, 22. oktobra: Belgrad 20.25 Komorni kvartet — Zagreb 20.24 Prenos — Bratislava 19.40 Slovaške narodne — Praha 20.45 Beethov-nova VIII. simf. — Sofia 20.30 Cesar Francko-ve skladbe — Beromünster: 20 Simf. koncert — Stockholm-Hörby 19.30 Vojaska godba — Rim-Turin-Florence 20.30 Vokalni koncert — Sottens 20 Igra.

Belarajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUF, YUG (19.69 m): 2.30 in 3.50 Poročila v slovenščini.

Prireditve in zabave

»Mrtvaški ples« je naslov duhovni igri v 11 dogodbah, ki jo vzporedi Prosvetna zveza na IV. prosvetnem večeru v petek, 25. t. m. ob 20. v frančiškanski dvorani.

Pianist Nikita Magalov bo izvajal na svo-jem koncertu prihodnji ponedeljek dela na-slednjih skladateljev: Bacha v priredbi Buso-nija, Brahmsa, Schumanna, Stravinskega, Ra-vela in Saint Saensu v priredbi slavnega Lisz-ta. Predprodaja vstopnic od danes naprej v Knjigarni Glasbene Matice.

Sestanki

Prosvetno društvo Trnovo v Ljubljani na-znanja članstva, da bo redni občni zbor v sre-do 25. t. m. ob 20 v prostorih Prosvetnega do-ma, Karunova ulica 14. Članstvo se naproša, da se občnega zbora pravočasno in polnoštevilno udeleži. Iskreno vabljeni so tudi vsi prijatelji društva, ki bi hoteli postati člani.

Pevski zbor Glasbene Matice ima redne vaje ob torkih in četrkih ob 20. V načrtu so koncerti: Škerjančev Sonetni venec, Verdijev Requiem in nov Gallusov program. Drevi vaja mešanega zbora. — Odbor.

Predavanja

O Londonu priredi Šentjakobsko prosvetno društvo v farni dvorani v četrtek, dne 24. t. m. ob 8. zvečer zanimivo skioptično predavanje. Naj-lepše vabljeni!

Naše dijaštvo

SKAD »Danica« ima drevi ob 8 sestanek za novince. Nadaljevali se bodo referati o zgo-dovini »Danice« in o načinu uspešnega študija.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Du-najska c. 43 in mr. Trnkočzy ded., Mestni trg 4.

Poizvedovanja

Izgubila se je v ponedeljek ženska chro-mura od Komenskega do Dvořakove ulice. Najdi-telj se naproša, da jo odda proti nagradi v uprav-ništvo »Slovenca«.

Minister dr. Krek si je ogledal kmetijske ustanove na Dolenjskem

Poročali smo, da si je v soboto g. minister dr. Krek ogledal kmetijske ustanove v okolici Ljubljane in na Gorenjskem. V nedeljo si je g. minister natančno ogledal kmetijske ustanove na bivšem Dolenjskem, predvsem sadno skladišče pri Sv. Lenartu v Slov. gorah. V pone-deljek si je g. minister ogledal še nekatere kme-tijske ustanove na Dolenjskem. Jutraj se je odpeljal v spremstvu načelnika kmetijskega od-delka inž. Podgornika. Šefa kmetijskega odseka inž. Murija in svojega tajnika inž. Slapšaka v državno koniaro v Ponovičah pri Litiji. V imenu odsotnega ravnatelja je g. ministra po-zdravil knjigovodja Gregorevič, ki ki je gostom razkazal gospodarske prostore in hleve. G. mi-nister se je zanimal za posameznosti pri reji posameznih konjskih pasem v Sloveniji. Ugo-tovil je predvsem rentabilnost posameznih pa-sem kakor tudi nerentabilnost drugih pasem, ki se danes še goje v Sloveniji. Nato si je g. mi-nister ogledal vse prostore v gradu in izrazil željo, da bi se lepi grajski prostori, ki so pre-malo uporabljeni v kmetijske svrhe, uporabili za kmetijske tečaje in za podobne namene kme-tijstva v Sloveniji. Po dvehurnem ogledovanju konjarne na Ponovičah se je g. minister od-peljal mimo Litije. Šmartnega in Sv. Križa na banovinsko kmetijsko gospodinjstvo Šolo v Mali Loki na Dolenjskem. Pri prihodu v Malo Loko je pozdravila g. ministra voditeljica kmetijske gospodinjstva banovinske šole s. Hedvika Puntar. Golenka kmetijske gospodinjstvo šole mu je po lepem kratkem pozdravu izročila slovenski šo-pek. G. minister si je nato ogledal svinjerejo in

govedorejo ter gospodarske stavbe in pri tem ugotovil, da je zlasti svinjereja na gospodinj-ski šoli na odlični stopnji. Prav tako je bil vidno vzrodočen, ko je videl celo skupino zelo eno-tnih stajarskih kokoši, kakor jih je le zelo težko v Sloveniji dobiti. Pri nadaljnjem ogledu šole je moral g. minister ugotoviti, da za brezhibno poslovanje šole manjkajo še važne zgradbe, v katerih bi bile nameščene pralnica, likalnica, klavnica, prekalovalnica in tkalnica. Manjkajo tudi prostori, kjer bi mogli biti enodnevni pa-tudi večtedenski in mesečni tečaji v zimskih mesecih. Manjkajo prostori za shrambo kme-tijskega orodja in kmetijskih strojev. G. mi-nister je ugotovil, da vlada na gospodinj-ski šoli izredno lep red in velika čistota. So pa neka-teri prostori za 45 gojenk na tej šoli razme-roma majhni. Vsa okolica Male Loke kaže na velik smisel vodstva šole, da vzgaja iz gojenk dekleta, ki bodo mogla prevzeti na naših kme-tijah mesto dobrih kmečkih gospodinj. Popol-dne se je g. minister odpeljal nazaj v Ljubljano. Na svojem tridnevnem potovanju po Sloveniji je mogel g. minister ugotoviti, da je banovina v zadnjih petih letih, odkar je ban dr. Marko Na-tlačen, izredno mnogo napravila za povzgo-do našega kmetijstva. Ugotoviti je mogel na vsaki kmetijski šoli, ki jo je obiskal, polno obnovi-tvenih del, nove zgradbe, ki vsaj malo omogo-čajo kmetu lažjo in večjo proizvodnjo in s tem tudi zboljšanje njegovega stanja. Z zboljšanjem stanja kmeta pa bi se znatno zboljšalo gospo-darsko stanje v Sloveniji.

Predstavte ob 18, 19, in 21 ur!

na pomoč. Sem za delo nesposoben, ker sem že več let neodzdravljivo bolan. Vsako darilo mi je dobrodošlo, ponošen površnik, obleka, perilo, čevlji, denar ali živila. Vnaprej se pri-
srčno zahvaljujem. Bog povrni! — Darove pro-
sim na upravo »Slovenca«. Tam je tudi naslov
pomoči potrebnega!

V naslednjih tednih so Francozi in Angleži zgradili obsežnejše utrdbe. Za prvimi vtrjenjemi so nastale obsežne betonske zgradbe, ki so bile zelo spretno prikriti. V okolici Maubeugea so izgledale kot nedolžni kmetjski skednji.

(Sled.)

MARIBOR

Minister dr. Krek na obisku
v štajerskih gospodarskih ustanovah

Maribor, 21. oktobra.

Minister dr. Krek je kot zastopnik kr. vlade obiskal včeraj razne gospodarske ustanove v severnem predelu Slovenije. Pripeljal se je z osebnim vlakom ob 9 na Pragersko, kjer sta ga pozdravila bivša poslanca Marko Kranjc in Franjo Zebot. G. minister je bil v spremstvu načelnika kmetijskega oddelka banske uprave inž. Podgornika, šefa kmetijskega oddelka in podpredsednika prehranjevalnega urada inž. Murijs, referenta za kmetijsko-gospodarske šole v Sloveniji inž. Repanška ter osebnega tajnika inž. Stanislava Slapšaka. Na Pragerskem je g. ministra pozdravil tudi banski svetnik Prelog. Minister si je ogledal najprvo vzorno urejeno kobilarno na Pragerskem. Z zanimanjem je poslušal ministra pojasnila zastopnika upravitelja kobilarne, ki mu je razkazoval lepe živali te ustanove. Iz Pragerskega se je minister odpeljal s svojim spremstvom in obema bivšima poslancema preko Dravskega polja in Ptuja proti Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Iz Ptuja je vodila pot preko Sv. Urbana in Sv. Ruperta v središče Slovenskih goric. Krasen dan in lepota slovenjgorijskih gričev je napravila potovanje posebnostno mično.

Kmalu po 10 je dospel g. minister v Sv. Lenart, kjer ga je na trgu čakalo večje število zbranih odličnikov iz vseh delov Slovenskih goric in mnogo naroda. Bili so zbrani skoraj vsi župani lenartskega sodnega okraja, gospodje župniki ter zastopniki raznih korporacij, uradov in naših društev. Tu je pozdravil ministra trški župan dr. Stupica. Vsi so si nato ogledali veliko sadno skladišče, katerega gradbi dobro delujoča Kmetijska zadruga pod vodstvom bivšega poslanca Spindlerja, in sicer na cerkvenem zemljišču v trgu. Prvi del skladišča je že v glavnem dozidan in sestoji iz treh velikih železobetonskih obokanih prostorov, v katerih bo zadruga lahko vskladiščila 30 do 40 vagonov sadja. Zraven skladišča bo zadruga zidala še poslopje, v katerem bodo uradi zadruge ter prostori za napravo raznih sadnih konzerv. Zadruga zida to za Slovenske gorice veleposelstvo podjetje s pomočjo banske uprave, kmetijskega ministrstva in Prizada. Pohvalno pa tudi moramo omeniti, da zelo mnogo prispevajo sadjarji iz Slovenskih goric sami z vožnjami in delom.

Od Sv. Lenarta se je minister odpeljal v smeri proti Sv. Benediktu ter si je ogledal dela na velikih novi cesti ki bo kot državna cesta vezala Sv. Lenart s Sv. Benediktom ter nadalje s Prekmurjem.

Ko se je minister vrnil nazaj k Sv. Lenartu, se je v krogu županov, duhovnikov, zastopnikov uradov ter raznih korporacij in društev pogovarjal o raznih prilikah sedanjega časa. Besede ministrove so bile za vse navzoče kakor balzam za težke rane. Vsi navzoči so bili izredno veseli ministrovih besed in na prijateljskem sestanku je posebej pozdravil ministra v imenu prebivalstva Slovenskih goric, Kmetijske zadruge in naših organizacij bivši poslanec Spindler.

Reči moramo, da je prihod ministrov in njegove besede imel veliki pomen za naše obmejne kraje. Tako kmet, kakor tudi uradnik in vsi drugi so se vračali potolaženi na svoje domove.

Od Sv. Lenarta se je odpeljal minister in njegovo spremstvo k Sv. Juriju v Slovenskih goricah, kjer je pomolil na grobu rajnega poslanca in ministra Ivana Roškarja. Ogledal si je tamonjšno cerkev ter dela na velikem društvenem domu. Tu so ga pozdravili župan Roškar, župnik Bosina in vodja naših organizacij Jumež. Nato je pot vodila po vijugasti cesti preko Sv. Jakoba, Jarenine in Pesnice v Svecino.

V graščini ga je pozdravil upravitelj banovinskega veleposestva Strašek z uradnimstvom ter sestra Lidvina s šolskimi sestrami v imenu gospodinske šole. Gojenke pa so priredile ministru in njegovemu spremstvu s slovensko pesmijo in cveticami posebno vesel sprejem. Minister si je ogledal lepe gospodarske in gospodinske naprave banovinskega veleposestva, ki je nedavno iz nemških rok prešlo v našo last. Tukaj se nahaja ena največjih in modernih urejenih vinskih kleti z ogromnimi sodi ter vzornimi kletarskimi ureditvami. Sestra Lidvina je kot ravnateljica gospodinske šole razkazala podrobnosti gospodinske šole. Minister je bil zelo zadovoljen nad uspehi, ki jih je videl na banovinskem vzornem posestvu, kakor tudi na gospodinski šoli za kmetiča dekleta. Starši so res lahko veseli, ako pride njihova hčerka v tak zavod, ki je tako vzorno urejen, kakor je gospodinska šola v Svecini. Tudi tukaj je minister prebil dalj časa v prijateljski družbi. Ministra je tukaj v imenu obmejnih Slovencev pozdravil domači župnik Babšek.

Na poti nazaj v Maribor je minister obiskal še novo važno postojanko naših gospodarskih ustanov, veleposestvo »Lepi dol«. To posest je z nakupom pridobila Privilegirana izvozna družba na intervencijo g. bana. Tu bo posebna postaja za moderne naprave v prid slovenjgorijskega sadjarstva. Posestvo sestoji iz mičnega gradiča lepega parka z ribnikom ter ogromnega sadovnjaka z najlepšimi sadnimi drevmi, ob Pesnici na se razprostirajo rodovitne njive in travniki. K posestvu spadajo tudi vinogradi in gozdovi. Gospodarsko poslopje je moderno zgrajeno za vzorno živinorejo. Tu bo zgradil novi lastnik velika moderna skladišča za sadje, obratovališča za izdelovanje

sadnih konzerv itd. Ministra je tu pozdravil začasni upravitelj Stiberc.

Nato se je minister odpeljal v Maribor, kjer sta ga na kolodvoru pozdravila okrajni načelnik dr. Šiška in predstojnik obmejne policije Zun ter mnogi drugi mariborski odličniki.

Minister je izrazil svoje zadovoljstvo in veselje nad delom, ki ga vršijo razne gospodarske ustanove, korporacije in društva v severnem predelu Slovenije. Obljubil je, da bo pri kr. vladi še naprej podpiral težnje slovensko-štajerskega kmetijstva in ostalega gospodarstva.

Z vlakom ob 6 zvečer se je minister s svojim spremstvom odpeljal v Ljubljano.

Reči moramo, da je v sedanjih razburkanih dobi zelo važno, da zastopniki vlade in banske uprave pridejo med narod, da se zanimajo za njegove težave in da mu povejo tudi čisto resnico, kakšen je današnji položaj na zmagi in znotraj. Obisk ministra dr. Kreka je v vsakem oziru uspel.

m Iz orožniške službe. Upokojen je orožniški narednik g. Karel Flakus, ki je bil do sedaj na službi pri štabu mariborske orožniške čete.

m Poročila sta se v baziliki Maere Milosti občinski uradnik g. Lojze Oberžan iz Laškega in gdč. Štefka Kranjc iz Bočne. Mlademu paru iskreno čestitamo!

m Tretja dramska novost v mariborskem gledališču po sloveča drama Maksim Gorkoga »Na dnu« v J. Kovičevi režiji. Premiera bo v kratkem.

m Kako smo Slovenci postali narod? je naslov predavanja, ki ga ima pri fantovski odseku Maribor l. noč ob osmih prof. Ladislav Mlakar. Predavanje je iz letošnje tekmovalne snovi in se vrši v Gledališki ulici 4.

m Tečaj za rezervne kapetane II. r. so absolvirali rez. poročniki iz Maribor poveljnika paznikov Valter Sand in Stanko Golob, kazniški uslužbenec Vilfan Maks, šolski upravitelj Anton Laznička, Adalbert Slekovec in Mirko Cujnik ter davčni kontrolor Josip Furman.

m Seja mestnega sveta bo v torek, 29. oktobra ob 18 v mestni posvetovalnici. Na dnevnem redu je 62 točk.

m Kolektivna pogodba med pekovski mojstri in pomočniki odpovedana. Združenje pekovskih mojstrov v Mariboru je imelo sestanek, na katerem je bil sprejet sklep, da se odpove kolektivna pogodba med mojstri in pomočniki. Pekovski mojstri naglašajo, da ne nameravajo znižati mezd svojim pomočnikom, pač pa hočejo dobiti z odpovedjo pogodbe svobodnejše roke glede nameščenja pomočnikov.

Pijanci povzročili krvoprelitje

Z noži in sekirami so navalili na mirne ljudi ter enega ubili, več pa ranili

Maribor, 21. oktobra.

Stanovanci Sv. Ane v Slovenskih goricah včerajšnje nedelje ne bodo tako kmalu pozabili. V neizbrisnem spominu ostanejo vsem strašni prizori nečuvnega divjaštva, s katerim je cela četa z noži in sekirami oboroženih pijancev iz sosednjih župni navallila na mirne domačine ter je uprizorila v vsi pravo mesarsko klanje. Bila je včeraj pri Sv. Ani gasilska veselica, na katero je prišlo veliko ljudi iz sosesčine. Med njimi je bilo tudi več znanih razgrajčev in pretepačev iz Marije Snežne in od Sv. Jurija v Slov. goricah. Kmalu so se znašli skupaj ter so potem v eni gruč hodili od gostilne do gostilne ter povsod popivali. Vino jim je zlezlo v glavo ter so postajali vedno bolj nasilni. Razgrajali so, razbijali, ogrožali druge pivece, tako da so se jih vsi gostilničarji bali, eni so jih s silo spravljali iz svojih lokalov ter zapirali za njimi vrata, drugi pa so jim pred nosom zaklepal gostilne. Tedaj so razgrajči že docela podivjali ter so začeli na vasi vpiti in kričati, potegali so nože ter rezali z njimi drevesa, da so se ljudje prestrašeni umikali in zapirali v hiše. Divjaki so nato vlomili v neko viničarjo ter se tam oborožili še s sekirami. Ta strahovlada razgrajčev se je začela okrog pol 3, ko so začeli ljudje prihajati iz cerkve od večernice. Pijani razgrajči so navalili na nič hudega sluteče ljudi ter

jih napadali z noži in sekirami. Na vasi so nastali nepopisni prizori, napadalcu so preganjali svoje žrtve, ki so se zatekale v hiše in bežale. 28 letnega Antona Bračka, ki je čisto slučajno prišel k Sv. Ani, da bi dobil odrezke šip, katere je hotel porabiti doma, so napadli ter so mu zasekali sekiro tako globoko v stegno, da mu je ostrina presekal odvodnico ter je siromak v kratkem času izkrmavel in umrl. 18 letnega Janeza Sobra, ki je prihajal iz cerkve od večernice, so zabodli z nožem v hrbet ter mu zadali takšno rano, da so ga morali takoj odpeljati v Maribor v bolnišnico. Nevarno so ranili še Franca Vodenika, Jofeta Lampla in Kavčiča. Ti so kljub hudim poškodbam ostali zaenkrat še v domači okoliščini. Laže ranjenih pa je večje število ljudi. Domačini so bili brez moči proti divjaški bandi, ki je nastopala organizirano ter je šela kakih 15 ljudi. Orožniki se nahajajo v Sv. Lenartu; ker pa ob nedeljah telefonska zveza ne posluša, jih niso mogli pravočasno priklicati. Šele proti večeru so pijani razgrajči in ubijalci izginili ter so se razkropili na svoje domove. Potem so prišli orožniki, ki so takoj z vso energijo začeli preiskavo ter so do danes še retirali in pripeljali k Sv. Ani osem udeležencev poboja. Zapri pa jih bodo še več in vse izročili sodišču, da prejmejo plačilo za svoje divjaštvo.

Celje

c 80 letnica Mohorjeve družbe v Celju. — Drevi bo ob pol 9 v veliki dvorani Ljudske posojilnice I. prosvetni večer Katoliškega prosvetnega društva, posvečen proslavi naše največje slovenske kulturne ustanove Mohorjeve družbe, ki ima sedež ravno v našem mestu. Na sporedu je predavanje slovenskega literarnega zgodovinarja prof. Grafenauerja in nastop mešanega zbora Celjskega zvena pod vodstvom g. prof. Knapa. Vse narodno zavedno celjsko občinstvo vabimo, da se te proslave polnoštevno udeleži. Vabljeni tudi mladina!

c Predavanje o letalstvu. Jutri, v sredo, bo ob 8 zvečer v Domu na sestanku FO zanimivo sklopično predavanje o letalstvu.

c Dekliški krožek ima jutri, v sredo, svoj redni sestanek, ob pol 7 telovadbo.

c Celjsko skupno obrtno združenje je poslalo kr. banski upravi predstavko, da bi se honorarji strokovnih učiteljev na strokovnih šolah, ki so člani združenja, izenačili s honorarji ostalih učiteljev.

c Poverjeničstva skupnega združenja bodo ustanovljena, kakor smo že poročali ob priliki izrednega občnega zbora v Celju, v Braslovčah, na Vrsknem in v Zalcu.

c Pričetek del na Mariborski cesti. Tehnični oddelek mestnega poglavarstva je včeraj pričel s kanalizacijskimi deli na Mariborski cesti. Upamo, da se bodo v kratkem pričela tudi druga že razpisana in oddana dela, kjer naj bi delavci dobili potrebni zaslužek.

c II. javna pismena licitacija za oddajo težakih, zidarskih, kleparskih in železobetonskih del za sodno palačo na Glaziji v Celju bo 23. oktobra ob 11 na tehničnem oddelku kr. banske uprave v Ljubljani. Za dela je razpoložljivih 7 milijonov din. Isteza dne bo tudi II. javna pismena licitacija za oddajo del pri obnovitvi državne ceste skozi Vrnsko, za katero je odobrenih skoro milijon dinarjev.

c Včerajšnji Uršulin sejem v Celju je bil slabo obiskan. Letos je prišlo na sejem manj ljudi in manj sejmarjev. Prodali so nekaj čevljarji, drugi pa so se upravičeno pritoževali. Žeparji tudi letos zaradi vestnosti celjske policije niso prišli na račun, ker je policija že zjutraj zaprla sumljive tipe in jih zadržala v zaporih. Le neki žeparki se je posrečilo, da je ukradla kmetici iz celjske okolice iz predpasnika 200 din in izginila iz gneče. Policija je prišla na sejmno krošnjara Luka P. in Franca T., ki sta nakupila od celjskih trgovcev blago in ga nato vsiljevala naivnim po 400 odstotkov dražje. Oba so izročili sodišču.

c I. etapa vodovoda v Vitanju. I. pismena licitacija za dobavo litoželeznih cevi in armaturo za vodovod v Vitanju bo 2. novembra. Odobrenih je 108.854 din.

c Skupna pojedina. Kulturbund, Ortsgruppe v Celju, bo priredil skupno pojedino v nedeljo 27. oktobra. Pojedini bosta pri Zelenem travniku in pri Petritschecku v Liscach. Tako poroča »Deutsche Nachrichten«.

c Število brezposelnih je ob 10. oktobra, ko

m Žerjavica iz pepela povzročila požar. V Selnici ob Muri je nastal požar na gospodarskem poslopiju posestnika Bogomira Gornika. Poslopje, ki je bilo zavarovano samo za 8000 din, je zgorelo do tal ter je škode okrog 50.000 din. Gasilci iz St. Ilja so preprečili, da požar ni povzročil še večje škode, ker so obvarovali hišo. Ogenj je nastal najbrž zaradi tega, ker je veter razpihal žerjavico, ki se je nahajala med pepelom, katerega je gospodinja stresla na smetišče, ter je iskre zanesel v listnjak.

m Voz ga je stlačil in ubil. V Belšaku pri Mežici se je smrtno ponesrečil Rok Srebre, ko je vozil iz Halinovega gorsta steljo za posestnika Heleja. Peljal je sam z volovsko vprego naložen voz stelje po strmih kolovozu. Na največji strmini se je voz naenkrat nagnil, pa je Srebre naglo skočil in ga podprl z ramenom, da ga zadrži. Breme pa je bilo pretežko ter se je voz prevrnil nanj in ga stlačil. Ko je prišel posestnik Heleja gledat, kaj je z njegovo steljo, je našel prevrnen voz, pod njim pa mrtvega Srebre, kateremu je peza stlačila prsni koš.

m Razprava sredi ceste. V Studencih se je vršila sodna razprava sredi ceste. Obtožena je bila 52 letna soproga kotlarskega mojstra Marija Tomžić iz Maribora zaradi nepravilne in napačne vožnje z osebnim avtomobilom. Dne 16. junija se je zapeljala v avto Frica Fračka. Obsojena je bila na 300 din globe, pogojno za 2 leti.

m Zlobna ovačba. Nekdo je ovačil mariborski policiji nekega hišnega posestnika iz Koroščeve ulice, češ da redi večje število golobov-pismonož, kar je dandanes prepovedano. Policija je napravila v dotični hiši temeljito preiskavo ter je odkrila — dve nedolžni glicli.

m Dve kravi je ukradel. Pred okrožnim sodiščem se je zagovarjal včeraj Mišan Ovčar iz Žurmanca na Hrvaškem. Ujeli so ga v noč, na 14. avgusta v Podlehniku v Halozah, ko je prišel čez mejo z namenom, da ukrade Maksu Sočariču iz bleva dve kravi s teleti vred v vrednosti 6000 din. Kravi je imel že na cesti, ko ga je zalotil logar Katalenič ter ga izročil orožnikom. Obsojen je bil na 6 mesecev strogega zapor.

m Dva vagona sta iztirila. Na postaji v Poljčanah se je pripetila v noči od nedelje na ponedeljek železniška nesreča, ki je povzročila veliko škodo. Pri premikanju sta iztirila dva tovorna vagona ter sta zaprla progo, tako da se je moral ponoči vršiti osebni promet s prestopanjem. Ob 3 ponoči pa je bila proga očiščena. Iztirjena vagona sta bila naložena eden s slatinskimi steklenicami, drugi pa z velikimi, po 3000 kg težkimi brusnimi kamni. Steklenice in brusni kamni so se pri iztirjenju razbili.

Gledališče

Torek, 22. oktobra, ob 20: »Nenavaden človek.« Red B.

Sreda, 23. oktobra: Zaprt.

Četrtek, 24. oktobra, ob 20: »Cyrano de Bergerac.« Red C.

Behring, nemški zdravnik, ki je prvi objavil temeljite članke o protitoksih za davico in tetanus

je bilo 307 brezposelnih, padlo na 289. Tako poroča celjska Borza dela. Delo je na razpolago: 2 hlapecema, 7 rudarjem-kopačem, 1 kleparju, 6 deklam, 16 kuharicam, 1 natakarici, 1 sobarici in 3 služkinjam.

c Novi grobovi. V celjski bolnišnici so umrli: 46 letna posestnica Frančiška Leskovšek iz Mestinske vasi pri Zibiki, 34 letna žena delavca Marija Krulc iz Zvodnega pri Tebarjih in 29 letna žena delavca Angela Mak iz Sešče pri St. Pavlu. Naj v miru počivajo!

Tombola v Kranju

Tradicionalna tombola gasilske čete v Kranju je bila tudi letos predmet živega zanimanja. Ze zgodaj pred pričetkom tombole so prihajale velike množice na trg, kjer se je vršila potem tombola. Glavni trg je bil popolnoma poln, celo stranske ulice do Stare pošte, kar se prejšnja leta ni zgodilo. Opoldanski vlaki so prihajali z velikimi zamudami. Iz smeri Ljubljane je pripeljal v Kranj poseben vlak, nabito poln, za njim pa je pripeljal še redni potniški vlak, ravno tako poln. Ob dveh je bil Glavni trg že tako poln, da ni bilo več možnosti priti do igralnega odra. Ojačevalci so stalno morali opozarjati na potrpljenje nemirne igralce, ki so v nestrpnosti pričakovali prvih števil. Končno so le zvočniki napovedali, da se je igra pričela, kar je vzbudilo mnogo navdušenja in v marsikaterem sredu je tlela tiha želja: moka bo moja. Takole so padli dobitki: Vidmar Ivan, urar iz Kranja, je zadel pol vagona moke; Goršek Martin, delavec iz Trbovelj, en vagon premoga; Koder Alojz, mizar KID z Jesenic, 1 sod olja; Mazovič Jože, tovarniški delavec Javornik, moško kolo; Petrič Mila, motorno kolo; Okorn Marija, šivilja, Ljubljana, 1000 kg krompirja. — Organizacija tombole, ki je bila v zelo večjih rokah, je sijajno in brezbizno delovala, tako da ni bilo nobenih nerednosti in je ves potek igre pokazal, da so tudi reditelji bili na svojih mestih in skrbeli za to, da ni bilo nobenega nepotrebne prerivanja.

Kranj

Vlak ga je povozil. V noči med soboto in nedeljo je ponočni tovorni vlak, ki vozi ob pol petih iz Kranja proti Jesenicam, povozil v bližini železniške čuvajnice na Gorenji Savi neznanega moškega. Kolesje ga je prerezalo na dvoje. Identiteta še ni določena. Star je okoli 35 let, oblečen v zelen Hubertus, rjavo obleko, modro srajco, postave precej velike in močne. Pri sebi je imel le žepni robec in srebrno zapestno uro ter 8 din gotovine. Truplo so prepeljali v mrtvašnico v Šmartno.

Litija

Fantovski odsek in dekliški krožek v Litiji prirediti v nedeljo 27. oktobra ob 3 popoldne v dvorani Ljudskega doma v Litiji slavnostno akademijo v proslavo Kristusa Kralja. Živimo v časih, ko se rušijo svetna kraljestva; v časih, ki je vse človeštvo v skrbah za svoj vsakdanji kruh! Bratje in sestre! Prav je, da skrbite za svoj vsakdanji kruh, pri tem pa ne pozabite, da je tudi duša danes bolj kot kdaj koli prej potrebna duhovne hrane. Pristopite na praznik KK vsi k svetim zakramentom in se okrepčaje s Kruhom močnih. Akademija sama pa naj vam poteka v mislih: »Ko na svetu vse razpada, neminljivo Eden vlada!« Ob liku KK se nam bo počivila vera in vzgala ljubezen za višje cilje. Vse prijatelje na akademijo vabimo! Vstopnina običajna!

30.000 let stare risbe

Iz Ženeve javljajo, da so pred kratkim štirje dijak na nekem izletu odkrili v okolici mesteca Montignac-sur-Bèze veliko podzemeljsko jamo. Ker je vhod v jamo navpičen, so jedva prišli v notranjost. Na zidovih so našli več napisov. Ker so smatrali, da so ti napisi nekaj posebnega, so odkrili nekaj poslikanih kamnov od stene in jih nesli pokazat svojemu profesorju. Ta je obvestil o odkritju znanega arheologa Breuila. Breuil, po poklicu duhovnik, je šel na lice mesta in je ugotovil, da so odkrite slike najlepše od vseh, kar so jih do sedaj našli in da so zelo dobro ohranjene. Jama je dolga 30 metrov. Po vseh okoliščinah sodeč, je v prastarih časih služila lovcem za zavetišče. Slike so barvane. Uporabljali so črno, rdečo, rumeno in vijnično barvo. Najlepša slika je tista, ki predstavlja boi med bivolom in lovcem. Volitino so si ogledali mnogi lovci in učenjaki.

Karte za hrano so poznali že pred 3000 leti

Karte za hrano, ki jih uvajajo mnoge države med vojno, nikakor niso moderna iznajdba, kakor bi morda na prvi pogled mislili. V primeru slabe letine so nekatera mesta že v srednjem veku razdeljevale hrano s pomočjo kart. Zlasti so služile karte za pravilno porazdelitev kruha. Toda najstarejše karte za prehrano so bile uvedene 1100 let pred Kristusom in sicer na Kitajskem. Tedaj je poplava uničila skoraj vse riževe nasade in je zavoljo tega vladalo v deželi veliko pomanjkanje riža. Kakor danes, je bil riž tudi takrat poglavita kitajska hrana. V tej stiski je dal narediti kitajski cesar majhne barvane koščke lesa. Te koščke so razdelili med ljudi. Samo za to palico je lahko dobil vsak določeno količino riža. Te palice niso bile nič drugega, kot predhodniki kart za hrano, ki so dane stori že 3000 let stare.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znak.

Posedstva

»REALITETA«
zavod za nakup in prodajo nepremičnin je s sredi v Ljubljani, Prešernova ulica 64, I. nadst. Telefon 44-20.

Vogalno hišo

s trgovskim lokalom ter tremi stanovanji, ugodno prodam. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Križišče 230« št. 16133. (p)

Kupimo

Vsakovrstno **zlato kupuje** po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolfova ulica št. 3

Lesi

Prvi jugoslovanski statistični zavod »Informativno odeljenje za drveno gradnjo«, Beograd, Dečanska 29, tel. 20-374, prosi lesno industrijo za podatke zaloge lesa, količine vseh vrst rezanega, mehkega, trdega, tesanega, okroglega. — Navedbo sortimenta, kvalitete in termina dobave ter cene pri takojšnjem plačilu, franko vagon postaja ali meja.

Službeiščejo

Mesto žagovodje

ali manipulant, iščem. Imam dolgoletno prakso ter sem vešč vseh pisarniških poslov, kakor tudi vse manipulacije trdega in mehkega lesa. Ponudbe poslati v upr. »Slov.« pod »Žagovodja« 16046.

Absolventka

drž. trgovske akademije v Ljubljani, išče primerno zaposlitev. — Cenjene ponudbe v upravo »Sl.« pod »Odlilnjakinja« štev. 15835.

Poizvedbe

Izgubil se je lovski pes angleški seter, dolgodiak, bel, na levem uhlju rjava lisa. Oddati ga je proti nagradi: Sv. Petra c. 64, Ljubljana.

Prodamo

Tricikli

nov, prvovrstno izdelan, zelo poceni napredaj. — Sušarski, Tyrseva št. 13, levo dvorišče. (1)

Koruzo

za krmo, in šrot, dobite pri tvrdki Fran Pogodnik v Ljubljani, Tyrseva (Dunajska) cesta št. 33, v Javnih skladiščih.

2951

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(103) V proslavo velikega dogodka osvobojenja in zmage so priredili palčki velikansko pojedino, na katero je bilo povabljeno vse iz kraljestva Zabarjev, kar »leže ino gre«. Kljub ogromnemu obsegu pojedine so bila pripravljena najokusnejša jedila, ki si jih je sploh mogče misliti.

(104) Seveda ni smelo biti brez godcev! Mogočen zbor godbe na pihala je imel na sporedu najboljšo poskočnico. Pili so in pili, rajali in plesali, da je ves obširni gozd odmeval njihovega veselega razpoloženja in omamnega zmago-slavja.

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Kakšen grd okus! Jakcu se je zdelo, da je požrl vso kovaško žindro. Nenadoma je žvižg presekalo meglo. Ladja za Saint-Nazaire! Morala sta se ločiti, toda obljubila sta si, da se bosta spet videla.

»Dobro dečko si, Jakec! Hvala lepa za tvoje dobre nasvete.«

»Oh, nikar! Ni vredno besedi,« je odgovoril Jakec in krepko stisnil Nantais-ovo roko. Čudno se mu je zdelo, da ima tako težko srce, kot bi zapuščal za vedno prijatelja, ki ga pozna že dvajset let. »Predvsem glejte, Karl, kaj sem vam povedal. Ne igrate več!«

»Ne bom! Oh, nikdar več,« je ta odvrnil in se podvzival na ladjo, da bi ga njegov mladi prijatelj ne videl, ko ga je smeh lomil.

Ko je Nantais odšel, Jakcu niti najmanj ni prišlo na misel, da bi se vrnil v tovarno. Bil je nenavadno veselega srca, v žilah mu je kipel, kričal bi rad, tekel in mahal. Celo bela megla, ki je pokrivala Loire, in skozi katero so drsele velike črne ladje kot kitajske senice, se mu je videla vesela in privlačna; čutil se je lahkega kot bi imel krila, da bi jo preletel. A najbolj žalostno je bilo zanj tisto udarjanje kladiv in zamolklo hropenje parnih kotlov, ki ga je predobro poznal in pred katerim bi najraje zbežal. Že samo to, da je bil odsoten ves dan ali pa tudi le nekaj ur, je bilo vredno Lebescamovih batin. Tule dobra misel mu je padla v glavo:

»Če sem že na cesti, zakaj ne bi tega izrabil in odšel o Nantes kupit darilo za Zenaïdo.« In že je na prevoznikovi ladji, nato v Passe-indre in končno na postaji. Bil je raz-

72

igran in navdušen. Tako lahko in veselo je bilo to jutro. Toda na postaji je zvedel, da se lahko odpelje naprej šele opoldne. Kako naj prebije ta čas? Čakalnica je bila mrzla in prazna. Zunaj je pihal veter. Jakec je stopil v neko gostilno, v katero so po večini zahajali delavci in ne kmetje, čeprav je ležala že popolnoma na deželi. Na poheljenem pročelju je nosila tale napis: »Le sem, tovariši! Ta krič se je razlegal po kovačnici, kadar je bilo železo razbeljeno in klical tovariše, da so ga prišli kovati. Napis je bil pač lažljiv, kot so vsi napisi; saj tu ni bilo nobene kovačnice.

Čeprav je bila še zgodnja ura, so vendar bile vse mize zasedene Razsvetljevale so jih majhne svetilke na petrolej, katerih nezdrav dim se je mešal z dimom iz pip, da je bil zrak še zatoplejši. — »Le sem, tovariši! tukaj je po kotih popivalo vse, kar je hodilo v vinotoče med tednom, med delavnim časom, izrizek in izmeček delavnic, vsi tisti, katerim je bilo delo pretežno in kozarec lahek. «Le sem, tovariši!», tukaj so se videli samo mračni obrazi, leni, z vinom politi in blatni delavski jopiči, od pijanosti zaspane in trudne roke, vse, kar je bilo ničvrednega, strahopetnega, tisti, ki jim je sploščelo pri delu in na katere preži vinotoč v bližini tovarne in jih privlačuje s svojim zapeljivim napisom in v katerem se vrstijo raznobirne steklenice, vsebujejo alkoholne pijače. Dim ga je dušil in trušč je bil oglušujoč. Vajence se je zato obatavljal, da bi se vsedel k drugim na klopi. Nenadoma ga je nekdo iz ozadja poklical:

Halo! »Crka«, sem prišli!

Glej no, Gaskonjec je.

Gaskonjec je bil neki delavec, ki so ga prejšnjega dne zaradi pijanosti odpustili iz tovarne. Poleg njega je pri isti mizi bil še neki mornar, ali bolje mladenič šestnajst do sedemnajst let; njegov še goli, toda že pokvarjeni

Javna zahvala

Evropsko Akc. društvo za osiguranje robe i putničkog prtljaga

Beograd

Sporočam Vam, da sem zavarovano vsoto proti nezgodam v redu prejel in se Vam vljudno zahvaljujem.

Prav zadovoljen sem, da se je vsa zadeva pravično in tako hitro uredila, za kar se Vam najiskreneje zahvaljujem ter beležim

z odličnim spoštovanjem

Kralj Franc s. r.

Pokopališka ulica 5

Ljubljana, dne 15. X. 1940

Denar

Kupuje: Prodaja:
Hranilne knjižice
bank in hranilnic ter
vrednostne papirje
po najugodnejših cenah
BANČNO KOM. ZAVOD
MARIBOR

Službodobe

Krojaškega pomočnika
za velike komade sprejme v stalno službo Joško Gabersček, krojač, Griže pri Celju. (b)

14 letno deklico

sprejemam takoj za pomoč gospodinj, najraje brez staršev. Terezija Kregar, strojno mizarstvo, Višmarje 59. (b)

Bančni podpravnatelj potrebuje za sebe in svojega sina dijaka

gospodinja

stara do 40 let, ki je sposobna za popolnoma samostojno vodstvo vseh gospodinjskih del in kuh. V pošteve pridejo značajne osebe, neomadeževane preteklosti, ki si želijo mirnega življenja in nameravajo biti stalno zaposlene kot član družine pri solidni obitelji. Pisati na upravo »Slov.« pod »Mirno življenje« št. 16143. (b)

Zivali

Arabski žrebec

18 mes., z rodomnikom, zaradi selitve takoj na prodaj. Kapetan Vujčić, Badlova 1, Maribor. (1)

Auto-motor

DKW motor in Fiatballila

avto predelan na pogon z ogeljem, za vsako ceno naprodaj. Sušarski, Tyrseva 13, levo, dvorišče.

SOBE

ISČEJO:

Gospodična

mirna, solidna, išče sobo z vso oskrbo ali brez. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15757.

Naročajte in čitajte »SLOVENCA«

Danes ob 7. uri jutraj nam je umrla naša najboljša žena, mati in babica

Marta Franc roj. Predovič

Pogreb bo v sredo ob 10. uri jutraj. Prosimo tihega sožalja!

Metlika, dne 21. oktobra 1940.

Žalujoča rodbina

Umrla nam je naša srčno ljubljená soproga, mama, stara mama, sestra, teta in tašča, gospa

Terezija Krušič

soproga zvonarskega mojstra v pokoju

Pogreb nepozabne pokojnice bo v sredo, dne 23. oktobra 1940 ob 4 popoldne z Zal, kapele sv. Jakoba, k Sv. Križu

Ljubljana, dne 21. oktobra 1940

Globoko žalujoči ostali

obraz s širokimi ustnicami je drzno in izzivalno štel iz širokega modrega ovratnika.

Jakec se je pridružil tej ljubeznivi družini.

»Ti stari, ali tudi ti lumpaš?« je vzkliknil Gaskonjec s tisto domačo družabnostjo, ki družijo slabe delavce... »Kako smo se našli! Skupaj ga spijemo kozarček!«

Jakec je sprejel. To je bilo potem nazdravljanje in raznobirnih pijač! Mladenč je Jakcu najbolj ugajal. Tako ponosno in izzivalno je nosil svoj lepi kostum! In tak nastop je imel, tak pogum, ni se bal ne Boga, ne orožnikov. Kljub temu, da je bil še tako mlad, je že dvakrat popotoval okrog sveta; govoril je o Javankah in Javi, kot da bi vse to bilo pred nosom, onkraj Loire. Oh! Kako rad bi zamenjal vajenec svoj telovnik in svoj jopič in hlače za ponosčen slamniki, ki je počival postrani na glavi golobradega novince in za tisti ohlapen, moder pas, ki je bil obletel v soncu in morski vodi. Tak posel vsaj nekaj velja, je vsaj poln pustolovščin in nevarnosti in širokopoteznosti. Mornar je kljub temu zabavljaj:

»Preveč juhe in premalo mesa...« je govoril ob vsaki priliki. Jakec je bil navdušen nad tem izrazom, zdel se mu je silno duhovito. »Preveč juhe in premalo mesa!...« kakšni šaljevci so ti mornarji.

»Kot v Indretju,« je dodal Gaskonjec, »v tistem gnezdu!...«

In začel je na vse pretege zabavljati čez direktorja in paznike, češ da so nekoristna družala, da s prekižanimi rokami gledajo, ko se drugi zanje pehajo.

Dejstvo je, da bi se dalo o tem mnogo povedati... je dejal Jakec, kateremu so nenadoma prišle na misel Labassindrove puhle fraze o delavcih in tiraniji kapitala. Polagoma je ob njegovem govorjenju vse ostalo v vinotoču utihnilo. Poslušali so ga. Šepetali so poleg

njega: »Tale paglavec je prebrisan, vidi se, da je prišel iz Pariza.« Dosegel bi bil še večji uspeh, če bi imel Labassindrov bas in ne tak glasek kot mlad, hripav petelin. Kmalu je njegovo govorjenje postalo zmedeno in tudi zanj nerazumljivo, govoril je in sam sebe ni slišal: nato je začutil neko omotico, kot bi lovil svoje misli sede v balonovi gondoli, ki se ziblje in premetava, da mu je slabo in da ga duši...

... Začutil je nekaj mrzlega na čelu in se prebudil. Sedel je na bregu Loire. Kako je prišel sem in kdo je ta mornar, ki mu moči senca? Oči, ki jih z muko odpira, mu mežikajo v svetlobi. Končno zagleda nedaleč tovarniški dim in poleg sebe ribiča, ki stoji v svojem čolnu in razpenja jadra ter se pripravlja na odhod.

»No, ali ti je kaj bolje?« ga je vprašal mladenič in ožemal svoj robec.

»Seveda mi je bolje, prav dobro se počutim,« je odgovoril Jakec. Glava ga je bolela in tresel se je od mraza.

»Torej pojdim v čoln!«

»Kako?« je vajenec vzkliknil začuden.

»No, seveda! V Nantes pojdemo. Ali se ne spominjaš, da si v vinotoču pravkar čoln najel od tega mornarja? Poglej, Gaskonjec že prihaja z živili.«

»Že živili?«

»Slišiš, stari! Tu imaš ostali denar,« je dejal kovač, noseč veliko košaro, iz katere je mohl hleb kruha in vratovi steklenice... »No, le skoči! Vter je pravil! Čez eno uro homo v Nantesu, tam ga bomo šele prav pokrokalili!«

Jakec se je za trenutek prav jasno zavedel svojega dejanja in propada, v katerega drvi. Hotel je skočiti na prevoznikovo ladjo, ki je bila nedaleč od njega in se vrnil v Indret, toda ni imel moči, ni bil sposoben, da bi zbral toliko volje.

»Tak stopi vendar!« je klical mladenič, »nekoliko bled si še, zajtrk te bo pokrepčal!«